

fuzinca

Leto XVIII

Ravne na Koroškem, 31. avgusta 1981

St. 16

Gostota novih akcij

Vroči poletni meseci niso naklonjeni preveliki samoupravni in politični dejavnosti. Avgust pa sicer že od nekdanj velja za čas skupščinskih počitnic, čeprav se to pravilo pri sedanjem intenzivnem samoupravnem življenju vse manj izvaja. To je tudi razumljivo, saj je samoupravljanje normalni, sestavni del življenja in dela.

Osrednja pozornost ob periodičnih obračunih je bila tako v tem obdobju usmerjena na spremembe in dopolnitve notranjih sistemskih rešitev na področju razporejanja OD kot tudi na področju razporejanja dohodka in čistega dohodka. Večmesečna aktivnost, začeta pozimi z razpravo o težah o nadaljnjem razvoju družbenoekonomskih in samoupravnih odnosov, se tako vsaj na tem področju zaključuje. Konec avgusta morajo biti vse pripombe in predlogi usklajeni; delavski sveti tozdom in delovnih skupnosti bodo v začetku septem-

bra določili predlog samoupravnega sporazuma o razporejanju dohodka in čistega dohodka ter istoimenski pravilnik, ki ga sprejemamo delavci na zborih, ter spremembe samoupravnega sporazuma o skupnih osnovah in merilih za delitev sredstev za OD in razpisali referendum. Točen rok za referendum trenutno še ni znan. Bil naj bi konec septembra, oceno pripravljenosti nanj pa bo dala problemska konferenca osnovnih organizacij ZKS.

Ob urejanju tega področja se pripravljajo strokovne rešitve tudi na drugih področjih, kot pridobivanje celotnega prihodka, svobodna menjava dela, priprava metodologije planiranja, dopolnitve samoupravnih aktov s področja delovnih razmerij, kjer je že pripravljen osnutek metodologije določenih kadrovskih pogojev, in podobno.

Vzporedno, ko v septembru druge aktivnosti še ne bodo sklenjene, pa bomo pričeli s prvo fa-

zo razprav o spremembah in dopolnitvah statutom tozdom in delovne organizacije. Samoupravna praksa teh petih let po reorganizaciji je namreč pokazala na mnoge nepravilne ali nesmotrne in celovite rešitve v temeljnih samoupravnih splošnih aktih tako tozdom kot delovne organizacije. Statut bo kot najpomembnejši akt pridobil na veljavi; iz njega, pa tudi iz nekaterih drugih splošnih aktov, izhaja veliko

število izvedbenih aktov — pravilnikov, zlasti pa poslovnikov. Cel paket je v obliki delovnih osnutkov v glavnem že pripravljen, sprejemali pa jih bomo, ko se bomo o vseh temeljnih vprašanjih dokončno dogovorili. Ob tem bomo bistveno spremenili tudi samoupravni sporazum o združitvi v delovno organizacijo.

Seveda niso omenjene vse naloge, ki nas čakajo na tem področju (Nadaljevanje na 2. strani)

Kako dosegamo plan proizvodnje

V juliju predvidenega plana skupne proizvodnje nismo dosegli. Zaostanek znaša 5,8 odst. V kumulativni znaša prekoračitev še vedno 1,5 odst. Mesečni plan odpreme je bil dosežen 100,0 odst. V kumulativni znaša prekoračitev 5,2 odst. Fakturirana eksterna bruto realizacija je bila presežena za 4,1 odst., v kumulativni za 11,5

odst. Pri izvozu zaostajamo 44,4 odst., v kumulativni 49,7 odst. Predvideni izvoz v juliju so presegli le v TOZD jeklolivarna za 21,4 odst. in v TOZD vzmetarna za 46,5 odst.

TOZD JEKLARNA. Predvideni mesečni načrt skupne proizvodnje je v juliju zaostal za 6,4 odst., predvsem zaradi generalnega remonta za 25- in 40-tonski el. peči, zaradi slabe kvalitete starega železa (primesi barvnih kovin) in pomanjkanja delavcev. Zaradi pomanjkanja niklja so iz proizvodnje izpadla vsa jekla, legirana s tem legirnim elementom. To se je poznalo tudi v nadaljnji proizvodnji.

TOZD JEKLOLIVARNA. TOZD je dosegla mesečno skupno proizvodnjo v višini 96,0 odst. Vzrok za to, da predvidenega plana nismo dosegli, je predvsem v pomanjkanju delavcev (letni dopusti) in časovni stiski v čistilnici (nastala zaradi večje zahtevnosti kompletiranja ulitkov za izvoz). V juliju so izvozili za 21,4 odst. več, kot so načrtovali.

TOZD VALJARNA. Na težki progli je bil načrtovani mesečni plan zaradi pomanjkanja jekla dosežen le s 86,0 odst. Proizvodnja profilov srednjih dimenzij je bila prekoračena za 6,8 odst., pri lahkih profilih pa znaša zaostanek 47,2 odst.

TOZD KOVAČNICA. TOZD je predvideni mesečni plan skupne proizvodnje kljub pomanjkanju delavcev preseglala za 7,8 odst. Ker je zaradi slabše kakovosti vložka (Nadaljevanje na 3. strani)



Zastraženi bobni

(Nadaljevanje s 1. strani)

ročju. Nesporno pa je, da bomo morali prej ali slej ponovno spregovoriti o prioriteti teh aktivnosti: dogovoriti se, kaj je bolj in kaj je manj nujno, saj vsega naenkrat ne moremo postoriti. Zaradi preobsežnosti pa često trpi kvaliteta odločanja, pojavlja se naveličanost in formalistični pristop.

O vseh teh aktivnostih, ki so v bistvu izredne, saj smo se tako dogovorili s programom uresničevanja tez, pa je še veliko aktualnih vprašanj, ki se sproti pojavljajo. Tako bomo na delavskem svetu železarne v kratkem sprejemali pravilnik o priznanjih in pravilnik o standardizaciji, na delavskih svetih tozdom pa obravnavali predlog pravilnika o uporabi sredstev za potrebe prilagajanja dela in delovnega okolja delavcem z zmanjšano delazmožnostjo. Gre za dogovor o pravilnem angažiranju tistih sredstev, ki jih pridobivajo tozdi iz naslova davčnih olajšav, kadar zaposlujejo vsaj 5 odst. invalidnih delavcev glede na celotno število.

Vzporedno s temi delavci sprejemajo tudi poseben pravilnik o sredstvih in opremi za osebno

varstvo pri delu, službeni obleki in obutvi, okrepčilnih in osvežilnih pijačah in o higienskih varstvenih sredstvih. Področji varstva pri delu in varstva okolja dobivata s tem aktom celoviteje zaokroženo potrditev. Če se zavedamo, da se sredstva, ki jih namenimo za varstvo pri delu, gibljejo okoli 1,5 milijarde starih dinarjev, vidimo, da je doslednejša ureditev vprašanj s tega področja še kako potrebna in koristna.

V prvi polovici septembra pa bomo obravnavali tudi dva pomembna dokumenta: osnutek srednjeročnega plana Ljubljanske banke — Temeljne koroške banke Slovenj Gradec in osnutek statuta skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja v SR Sloveniji. Ker iz prakse ugotavljamo, da je faza osnutka najpomembnejša, se bomo morali tudi v te razprave kar najbolj živahno vključiti.

Iz povedanega, čeprav to ni vse, je razvidno, da samoupravnih aktivnosti ne bo malo. Da bi zagotovili kvalitetne razprave, pa je potrebna močna in istočasna dejavnost družbenopolitičnih organizacij.

J. Dežman

Pri rezkalnem stroju



URESNIČEVANJE TEZ O NADALJNJEM RAZVOJU DRUŽBENOEKONOMSKIH IN SAMOUPRAVNIH ODNOSOV V ŽELEZARNI

ZAKAJ MUDIMO PRI AOD

DS železarne je planiral, da bomo do 1. 7. 1981 sprejeli spremembe in dopolnitve na področju razporejanja osebnih dohodkov, dohodka in čistega dohodka.

Tov. Žagar je povedal, da so vse službe takoj in odgovorno začele izvajati nalogo, a je prišlo do nekaterih dodatnih dejavnosti, zaradi katerih se je postopek zavlekel.

»V I. fazi javne razprave ni bila sprejeta predlagana varianta, da se poveča OD na najtežjih fizičnih delih prek povečanja vrednosti E in F pogojev dela. Zato je bila izdelana nova varianta,

ki jo je bilo treba pred novo javno razpravo preveriti na delovnih sestankih TOZD in delovnih skupnosti. Nekateri TOZD so predlagale celo vrsto del za usklajevanje, kar je ravno tako povzročilo dodatne aktivnosti, ki tečejo še sedaj. Tretji razlog za kasnitev pa je v tem: tudi predstavniki družbenopolitičnih organizacij so se zavzeli za to, da je pomembnejša kvaliteta sprememb kot pa togo vztrajanje na roku. Poslovodni odbor bo na seji DS dal poročilo o razlogih za kasnitev in predlagal, da se referendum izvede v 2. polovici septembra.«

H. M.

SPREMEMBE TEMELJNIH SAMOUPRAVNIH AKTOV

Eno izmed področij, ki jih bomo v okviru tez o uresničevanju samoupravnih in družbenoekonomskih odnosov dopolnjevali, je tudi področje samoupravljanja in informiranja. Gre predvsem za normativno ureditev določb v internih samoupravnih splošnih aktih, ki so bile do sedaj bodisi neustrezne ali neusklajene.

Samoupravna praksa, ki se je v zadnjih letih že precej izoblikovala, je pripomogla, da smo izdelali osnutek temeljnih samoupravnih splošnih aktov, ki bodo zadostili tako zakonu kot našim internim potrebam.

K spremembam aktov nas je prisilila vsesplošna ugotovitev, da imamo sicer precej najrazličnejših izvedbenih aktov, ne pa tudi temeljnih (statusnih) aktov, ki bi bili bolj uporabni kot sedanji. To je bilo najbolj opazno pri statutu

tozda in statutu delovne organizacije. Želimo, da bi ta akt opredelil predvsem družbenopolitični položaj delavca v tozdu, medtem ko bi samoupravni sporazum o združevanju dela delavcev v tozdu moral določiti le družbenoekonomski položaj delavcev.

Iz sedanjih aktov je bilo treba izločiti vsa tista določila, o katerih nesporno govori sam zakon, in konkretizirati tista, ki jih je po našem mnenju potrebno.

Največ sprememb bosta doživela statut tozda in statut delovne organizacije. Tu bomo natančneje opredelili:

- postopke in sprejemanje samoupravnih odločitev (faze odločanja v samoupravnih postopkih)
- formiranje in pristojnosti samoupravnih delovnih skupin
- podpisovanje oziroma posebno pisno izjavljanje kot nov

način sprejemanja samoupravnih odločitev

- opredelitev delavcev s posebnimi pooblastili in odgovornostmi

- natančnejša opredelitev pristojnosti samoupravnih organov.

Od izvedbenih samoupravnih splošnih aktov predstavlja pomembno novost **pravilnik o obveščanju**. Gre za akt, ki ga do sedaj nismo imeli. V celoti bo namreč zajemal vse načine, oblike in sredstva obveščanja in komuniciranja v železarni.

S tem pravilnikom podrobneje določamo:

- način zagotavljanja javnosti informacij

- opredeljujemo področja in vprašanja, o katerih morajo biti vsi delavci nujno obveščeni

- opredeljujemo vlogo delegatov in delegacij v informacijskem procesu ter medsebojne odnose v procesu samoupravnega informiranja in komuniciranja

- določamo sredstva in metode obveščanja

- opredeljujemo vire in tokove informacij

- opredeljujemo pristojnost in odgovornost centra za samoupravljanje in informiranje ter drugih strokovnih služb in poslovnih delavcev na področju informiranja

- opredeljujemo načine in oblike podružbljanja ter način obveščanja javnosti in druga vprašanja.

Pravilnik o volitvah in odklicu bo v veliko pomoč vsem samoupravnim organom, predvsem pa tistim, ki izvajajo ali sodelu-

jejo pri volitvah oziroma odklicu delegatov in delegacij.

Strokovna služba je pripravila še **poslovnik za delo samoupravnih organov**, v katerem gre samo za dopolnitve sedanjega poslovnikarja, in **pravilnik o delu samoupravne delavske kontrole**, ki govori o vseh oblikah uresničevanja samoupravne delavske kontrole.

Vse te spremembe bomo predstavili v mesecu septembru in jih kasneje sprejemali na referendumu.

Vodja centra za samoupravljanje in informiranje

MODROSTI

Kdor hitro da, dvakrat da.
Kdor mlad ne nori, starec znori.
Kdor rano vstaja, mu kruha ostaja.

Le otroci in norci mislijo, da sto goldinarjev in sto dni nikoli ne mine.

Listopad pride po hromotne ljudi.

Meni danes eden več velja ko jutri dva.

Nič ni tako tečno, da bi moralo biti večno.

Ni dan tako dolg, da bi ne bilo večera.

Noč svetuje, dan oblikuje.

Ura zamujena ne vrne se nobena.

Rani dež pa stare babe ples.

S časom se še čas obrne.

Kako dosegamo plan proizvodnje

(Nadaljevanje s 1. strani)

v TOZD jeklarna prišlo do večjih analizi odstopanj, je bila tudi vsa proizvodnja v TOZD preusmerjena v navadna, to je manj kvalitetna jekla. S tem pa se je tudi znižala poprečna vrednost prodanih izdelkov. Zaostanek pri fakturirani realizaciji v juliju tako znaša 14,0 odst.

TOZD JEKLOVLEK. TOZD je predvideni plan skupne proizvodnje preseglal za 0,3 odst. Proizvodnja vlečenega jekla je bila presežena za 11,6 odst., medtem ko TOZD zaostaja pri brušenem jeklu za 12,1 odst., luščenem jeklu 18,6 odst. in vlečeni žici za 16,0 odst. Težave v proizvodnji še vedno povzročajo pomanjkanje

vložka po predvidenem asortimanu, tako da se zaostanki povečujejo iz meseca v mesec.

TOZD ORODJARNA. TOZD predvidenega plana skupne proizvodnje ni dosegla, zaostanek 33,4 odst. Predvsem je zaostala proizvodnja orodnih plošč — za 49,2 odst. — in vpenjalnih priprav za 50,0 odst. Prav tako zaradi nizkih prodajnih cen precej zaostaja fakturirana realizacija.

TOZD STROJI in DELI. Predvidenega mesečnega plana skupne proizvodnje TOZD ni dosegla. Zaostanek znaša 22,1 odst. (v kumulativni še vedno prekoračitev za 40 odst.). Tako zaostaja proizvodnja pri obdelanih ulitkih za 17,3 odst. obdelanih odkovskih 24,0 odst., valjih 82,0 odst., stiskalnicah 44,0 odst. in delih za vozila 53,9 odst. Visoko pa je bila presežena proizvodnja sestavljenih izdelkov (325,0 odst.) in strojev za predelavo (352,9 odst.).

TOZD INDUSTRIJSKI NOŽI.

Mesečnega plana skupne proizvodnje TOZD ni dosegla. Zaostanek znaša 9,2 odst. Zaostala je predvsem proizvodnja gredic (zaostanek 80,0 odst.) Proizvodnja industrijskih nožev je bila prekoračena za 4,2 odst., pri brzoreznem orodju pa zaostaja TOZD za 33,4 odst.

TOZD PNEVMATIČNI STROJI.

TOZD ni dosegla predvidenega mesečnega plana skupne proizvodnje. Tako zaostaja pri pnevmatičnih strojih za 16,7 odst. in lafetah 12,5 odst. Proizvodnja vrtnega orodja je mirovala, prekoračena pa je bila proizvodnja orodja za pnevmatične stroje (za 25,0 odst.) Na nedoseganje plana so vplivali predvsem neugoden asortiman, večje okvare strojev in pomanjkanje delavcev zaradi letnih dopustov.

TOZD VZMETARNA. Vzrok za zaostanek 8,8 odst. v skupni proizvodnji je predvsem v velikem pomanjkanju delavcev. Pri listkatih vzmeteh zaostaja TOZD za 7,9 odst., pri vzmetnih policah pa za 12,8 odst. TOZD je bila zelo uspešna pri izvozu, saj znaša kumulativna prekoračitev kar 34,8 odst.

TOZD RO PREVALJE. Kljub pomanjkanju delavcev je TOZD dosegla predvideni mesečni plan skupne proizvodnje. Pri proizvodnji rezalnega orodja zaostaja za 15,4 odst.

TOZD KOVINARSTVO LJUBNO. Nedoseženi poslovni rezultati, ki so jih v juliju tudi pričakovali, so posledica kolektivnega dopusta od 13. do 27. julija.

T O Z D	ODSTOTEK DOSEGANJA V PRIMERJAVI Z ENAKIM OBDOBJEM LANI							
	SKUPNE PROIZVODNJE		ODPREME		FAKTURIRANE EKSTER. REALIZACIJE		IZVOZA	
	JULIJ	kumulativ.	JULIJ	kumulativ.	JULIJ	kumulativ.	JULIJ	kumulativ.
JEKLARNA	97,0	99,3	-	-	-	-	-	-
JEKLOLIVARNA	95,8	102,1	95,0	91,9	158,8	126,4	93,1	81,2
VALJARNA	94,7	105,8	127,2	106,1	173,0	153,6	109,3	68,0
KOVAČNICA	133,3	117,3	97,9	111,6	106,6	154,1	46,9	91,7
JEKLOVLEK	109,8	99,0	116,5	100,2	161,4	146,7	151,8	59,7
ORODJARNA	250,0	-	250,0	-	167,1	-	-	-
STROJI IN DELI	78,3	113,3	64,0	110,4	139,0	145,2	1028,7	311,1
- noži, brzorezno orodje	155,1	104,9	143,6	107,4	155,9	132,3	163,3	106,6
- gredice	-	125,5	-	-	-	-	-	-
- palice	52,9	95,0	52,6	94,6	67,1	124,9	-	-
INDUSTRIJSKI NOŽI	119,3	106,9	108,9	104,8	155,0	133,8	163,3	106,6
PNEVMATIČNI STROJI	94,1	89,4	86,1	87,2	172,6	199,8	-	13,0
VZMETARNA	97,0	93,0	80,9	93,1	103,0	132,5	29,1	46,7
REZALNO ORODJE	108,3	89,6	105,0	87,2	143,4	133,2	40,0	48,8
KOVINARSTVO LJUBNO	142,8	95,6	134,6	104,5	129,7	139,8	-	-
KALILNICA	-	-	-	-	116,9	81,9	-	-
STROJ. DRUGIH TOZD-DS	-	-	-	-	248,3	154,6	-	-
SKUPAJ DELOVNA ORGANIZACIJA	97,8	103,5	113,7	105,2	150,2	149,1	103,4	81,3

ODSTOTEK DOSEGANJA OPERATIVNEGA PLANA
SKUPNE PROIZVODNJE

T O Z D	JULIJ	KUMULATIVNO
JEKLARNA	106,9	98,9

T O Z D	ODSTOTEK DOSEGANJA NAČRTOVANE (ga)							
	SKUPNE PROIZVODNJE		ODPREME		FAKTURIRANE EKSTERNE REALIZACIJE (bruto realizacija)		IZVOZA	
	julij	kumulativ.	julij	kumulativ.	julij	kumulativ.	julij	kumulativ.
JEKLARNA	93,6	99,3	-	-	-	-	-	-
JEKLOLIVARNA	96,0	104,0	115,3	113,5	157,8	124,8	121,4	87,6
VALJARNA	93,4	102,7	104,7	103,6	119,7	115,6	68,9	65,8
KOVAČNICA	107,8	110,8	98,5	124,0	86,0	119,0	37,7	93,3
JEKLOVLEK	100,3	98,3	101,1	98,8	105,7	105,4	87,9	53,7
ORODJARNA	66,6	104,2	77,9	103,5	62,5	75,2	-	-
STROJI IN DELI	77,9	102,0	61,3	99,7	66,3	103,8	23,2	15,3
- noži, brzorezno orodje	102,7	99,0	108,5	96,7	129,9	114,2	96,7	76,9
- gredice	20,0	95,4	-	-	-	-	-	-
- palice	180,0	165,7	179,0	166,3	201,9	185,9	-	-
INDUSTRIJSKI NOŽI	90,8	104,3	116,9	104,9	132,9	116,4	96,7	76,9
PNEVMATIČNI STROJI	76,1	89,7	74,5	89,7	112,1	125,6	0,7	18,4
VZMETARNA	91,2	95,7	83,9	95,3	103,0	115,3	146,5	134,8
REZALNO ORODJE	100,0	114,2	84,0	114,6	117,9	116,3	44,4	47,1
KOVINARSTVO LJUBNO	60,0	101,5	36,1	95,2	51,6	93,3	-	-
ARMATURE MUTA	82,6	32,4	79,1	30,3	33,3	15,7	-	4,8
KALILNICA	-	-	-	-	107,8	74,3	-	-
STROJ. DRUGIH TOZD-DS	-	-	-	-	87,3	109,2	-	-
SKUPAJ DELOVNA ORGANIZACIJA	94,2	101,5	100,0	105,2	104,1	111,5	55,6	50,3



Rast

Kaj je ponovna metalurgija

Pravijo, da je bolj pravilno, če rečemo metalurgija v ponovci. V jeklnah smo rekli kotlu, v katerega iz plavža izteče surovo železo ali v katerega iz peči za proizvodnjo jekla izteče jeklo — »ponovca«; in saj veste: Kar se Janežek nauči...

Moj namen pa niso jezikoslovne razprave, temveč bom poskušal na čim bolj razumljiv in kratek način razložiti, kaj je to ponovna metalurgija. V vse jeklarne slovenskih železarn jo uvajamo ali je želja in potreba, da jo bomo uvedli, pa je prav, da tudi vsi sodelavci Slovenskih železarn zvejo, za kaj pravzaprav gre.

Postopek, ki je danes v svetovni jeklarski industriji v močnem razmahu, je pravzaprav še na poti razvoja, in je pri njem še mnogo nedogranega ter se bo razvijal še naprej. Nastanek ali potrebo lahko skoraj v celoti pripišemo kakovostnim lastnostim, ki jih danes zahtevajo od jekla. Predvsem je bil namen odzvepljanje in odstranjevanje plinov iz tekočega jekla, ni pa moč prezreti tudi izboljšav v tehnoloških procesih proizvodnje jekla in pa znižanja stroškov proizvodnje ob dvigu proizvodnosti, pri delu kvalitetnega programa.

Kaj želijo doseči s ponovno metalurgijo?

— Enakomernost lastnosti raztopljenega jekla v ponovci. To pomeni, da ima v vsaki točki enako kemično sestavo in temperaturo, po vsej prostornini taline. Na ta način tudi čim bolj enakomernost lastnosti v strjenem jeklu.

— Možnost popravkov kemične sestave z dodajanjem legur tako, da bi dosegli ožje analize meje.

— Možnost uravnavanja predpisane temperature litja.

— Možnost odzvepljanja z nadzorovanim vodenjem poteka reakcij. Pod določenimi pogoji se da odstranjovati fosfor in silicij.

— Odstranjevanje kisika (dezoksidacija), da bi bilo v jeklu čimmanj nečistoč.

— Za boljše livne lastnosti jekla.

Na kakšen način dosežemo želene cilje?

Vložek za programirano jeklo najprej raztalimo oziroma jekla izdelamo do izhodiščne sestave v peči. Ker bomo imeli v slovenskih jeklnah v prihodnje samo postopek pridobivanja jekla v električnih pečeh, se omejimo samo na ta način proizvodnje. Električna peč nam služi ob uporabi ponovne metalurgije samo zato, da raztopimo vložek. Vložek mora biti pripravljen in peč vodena tako, da je čas topljenja čim krajši in da je sestava taline čim bližje predvideni želeni sestavi ter da dosežemo takšno temperaturo, ki dopušča izgotavljanje šarže v ponovci. Med topljenjem z ustrežno sestavo žlindre že odstranijo del neželenih spremljevalcev, dodajo del legirnih elementov, da dobe želeno sestavo, in žlindro odstranijo ali odstranijo med izlivom. Tako pripravljeno šaržo izpušče iz peči v ponovco.

Za metalurgijo v ponovci sta pa, odvisno od tega, kaj hočemo doseči, dve poti:

1. Šarža ima ob izlivu zadostno temperaturo, tako da med obdelavo v ponovci doseže želeno temperaturo vliivanja.

2. Ponovca je greta in tako je postopek obdelave skoraj neodvisen od časa, in je možno izvesti večje popravke analize z dodajanjem legirnih elementov oziroma materialov za vodenje želenih reakcij.

Kateri so načini in postopki obdelave šarže v ponovci?

— Najprej je treba ločiti jeklo od žlindre med izlivom iz peči ali po izlivu.

— Raztaljeno jeklo v ponovci lahko premešajo tako, da ga preprihajo s plinom ali pa ga premešajo v elektro magnetičnem polju ali, kot pravijo, z induktivnim mešanjem.

— V ponovcah je možno uporabiti za obzidavo oziroma obloge material, ki povzroča želene reakcije, ali pa se v ponovci pripravi žlindra želene sestave, ki omogoča vnaprej določene, vodene procese.

— Z vpihovanjem prašnih materialov, ki so potrebni za povzročanje vodenih postopkov, ali z vpihovanjem prašnih legirnih elementov odredajo sestavo jekla.

— Z obdelavo jekla z vakuumiranjem odstranijo neželene pline, pri čemer se jeklo tudi čisti in med ali po odplinjevanju dopušča možnost prej navedenih postopkov dodajanja raznih materialov, možno je pa tudi vodeno vpihovanje plinov, torej tudi kisika.

— Tudi postopki vliivanja z zaščito curka, da ne bi nastopila ponovna oksidacija, spadajo v področje ponovne metalurgije, kot tudi postopki dodajanja dezoksidator v curek med samim vliivanjem jekla v vmesno posodo pri neprekinjenem vliivanju ali pa neposredno dodajanje sredstev za legiranje ali vodene reakcije tako, da s posebnimi napravami porivajo v talino žico, trak ali polnjeno žico.

— Drugi način je takšen, da s posebnimi napravami »streljajo« v talino naboje, napolnjene z materiali, ki jih žele spraviti v raztaljeno jeklo v točno odmerjenih količinah.

Naši raziskovalci v železarnah in na Metalurškem inštitutu v Ljubljani so pridno na delu. Okvirno so navedeni postopki znani. Nekaj znanja bo kupljenega tudi z napravami, ki jih bodo

dobili v železarnah Ravne in Jesenice že v kratkem, v železarni Štore pa nekaj kasneje. Nekaj postopkov ponovne metalurgije je pa v naših jeklnah že v rabi: preprihavanje s plinom, da se šarža v ponovci premeša, uporaba žlindre določene sestave, ločenje žlindre od jekla med izlivom in pnevmatično vpihovanje reakcijskih materialov v šarže v ponovci.

Postopki obdelave šarž v ponovcah trajajo različno dolgo, odvisno od načina in tehnologije tudi do 50 minut. V večini primerov je pa šarža v ponovci prej gotova in pripravljena za vliivanje, kot pa dobimo iz peči novo šaržo. Ker pa služi električna peč v glavnem samo za topljenje in šarže izgotavljajo v ponovci, se pa dvigne ob takem načinu dela tudi količina proizvodnje. To povečanje je različno in odvisno od kvalitete oziroma uporabljene tehnologije, giblje se pa med 20 do 35 %.

Posamezni postopki ponovne metalurgije so bili z več ali manj uspeha uvajani že pred desetletji. Širok razmah je nastal v zadnjih petih do desetih letih. Kot vidite, so pri tem zelo različne in številne možnosti ter potrebe in te je treba izbrati odvisno od želenih ciljev. Ponovna metalurgija je sodoben postopek, ki je prišel v naše jeklarne brez velikega hrupa, še predno so bile kupljene naprave, ki bodo dale še širše možnosti, brez katerih ne bi mogli v prihodnje več zadostiti kupcem pri njihovih zahtevah, ki jih danes še postavljajo za jeklarske proizvode, ki so pa enake zahtevam na svetovnem trgu jeklarskih izdelkov.

Upam, da sem vas na razumljiv način vsaj okvirno seznanil z eno izmed novosti v naših jeklnah. Moja želja je pa tudi, da vas seznanim z dejstvom, da so med vami strokovnjaki, ki si prizadevajo in so dokazali, da so sposobni slediti dogajanjem v svetu, da pri nas uvajajo mnogo tega z lastnim znanjem in močmi, brez nakupa tujega znanja.

Milan Marolt

VARČEVANJE Z ELEKTRIČNO ENERGIJO IN UPORABA ALTERNATIVNIH VIROV ENERGIJE

Prvo posvetovanje elektroenergetikov Jugoslavije, na katerem so bili podani referati o varčevanju z električno energijo v svetu in pri nas, je prineslo zelo pomembna priporočila.

Varčevanje z energijo mora biti naša stalna skrb ne samo v času težav pri preskrbi prebivalstva z električno energijo, temveč tudi v času normalnih pogojev, ko se sprejemajo ukrepi za oskrbo z drugimi oblikami energije, da bi v primeru pomanjkanja čimmanj prebivalstva bilo prisiljenega uporabljati električno energijo za ogrevanje.

Vsi družbeni dejavniki pa morajo biti stalno obveščeni o stanju v elektroenergetskem sistemu, v kriznem času pa prek sredstev javnega obveščanja celotno prebivalstvo.

Pri projektiranju objektov in tudi pri njihovih rekonstrukcijah je treba predvideti in izvajati vse sodobne metode varčevanja z energijo, kot so: izboljšava toplotne izolacije, preprečevanje izmenjave (cirkulacije) zraka skozi špranje vrat in oken, regulacija in merjenje porabe električne energije; odvisno od tega, koliko bi bile energetske službe sposobne analizirati porabo, ugo-

tavljati primere potratne uporabe električne energije in pravočasno ukrepati ter omejiti porabo.

Ponekod je mogoče izdelati plane in programe porabe električne energije ter tudi plane in hodograme izvajanja redukcij, ki bi bile čimmanj škodljive za proizvodnjo. Pri tem je treba imenovati pomožne organe štabov za samozaščito, v primerih elementarnih in drugih nesreč, ker je pomanjkanje električne energije za sodobnega človeka enako elementarni nesreči; v veliko primerih ne smemo zanemariti niti škode, ki ni tako majhna.

Treba je izdelati dolgoročne plane za informiranje in izobrazbo kadrov vseh profilov in nivojev za varčevanje z električno energijo. Vse komunalne institucije morajo izvajati in opredeliti dolgoročno politiko preskrbe prebivalstva z energetskimi mediji, organizirati potrebne službe in aktivirati organizacije, ustvarjati nujne rezerve energetskih medijev za izredne pogoje, izvajati dolgoročne programe investiranja in gradnje objektov.

Varčevati je treba tudi pri razsvetljavi delovnih mest v proizvodnih halah, pri javni razsvet-



»Jeklena roža«

ljavi, ob upoštevanju varnosti: da se s pretiravanjem ne ogroža varnosti zaposlenih in produktivnosti dela, varnosti v prometu, varnosti ljudi in imetja.

V smislu uporabe in uvajanja centraliziranih nadzorno-krmilnih sistemov je treba:

- dopolnilno izobraževati kadre za izvajanje začrtane energetske politike (ravnatelji, tehnični vodje, referenti za energiko, vodje obratov, agregatov in vzdrževanja, službe za plan, analize in investicije na eni strani kot uporabniki in projektanti in izvajalci na drugi strani)

- analizirati obstoječe stanje, izdelati usmeritve, priporočila in

zakonske predpise ter spremljati njihovo izvajanje

- spodbujati inovacijsko dejavnost pri ukrepanju novih tehničnih in tehnoloških rešitev z ustreznimi družbenimi in materialnimi valorizacijami v smislu ZZD

- aktivirati znanstveni in strokovni potencial ter ga usmeriti na probleme varčevanja z energijo, ustvarjanja ustrezne podlage za hitrejše uvajanje alternativnih virov energije in tudi optimiranja obstoječih virov energije.

M. Paškvan
dipl. inž. elektrotehnike

TEHNIČNE NOVICE

NOVOST V PROIZVODNJI TORNIH KROŽNIH ŽAG ZA REZANJE Z VELIKIMI OBODNIMI HITROSTMI

Železarna Ravne ima v svojem proizvodnem programu tudi torne žage za rezanje profilov in cevi z velikimi obodnimi hitrostmi. Te žage smo izdelovali iz specialnega orodnega jekla. Ker niso izpolnjevale želja in potreb porabnikov žag niti lastnosti, ki jih zahtevajo sodobni stroji za izdelavo cevi in profilov, nam je pri razvoju z vzornim sodelovanjem železarne Jesenice, tovarne kovinskih izdelkov in opreme »ALPOS«, TOZD cevarna Šentjur pri Celju, uspelo izdelati torne krožne žage za rezanje profilov in cevi z velikimi obodnimi hitrostmi iz plemenitega Ni-Mo-Cr-V orodnega jekla.

Krožne žage iz tega jekla, kot nam je pokazala preizkusna serija žag, popolnoma ustrezajo zahtevam tovrstnega orodja:

- so popuščno obstojne
- obdržijo rezno sposobnost tudi pri daljših časih obratovanja
- ne prihaja do razpok ali razletov žag
- rezani material se ne lepi na list žage in zobe.

Torne krožne žage so izdelane iz enega kosa (zobje niso v segmentih kovičeni na osnovni list) in so namenjene za rezanje profilov in cevi, izdelanih iz pločevinskih trakov trgovskih kvalitete, barvnih kovin in nerjavne pločevine.

Te žage režejo z velikimi obodnimi hitrostmi do 100 m/sek. Zato pride do lokalnega taljenja materiala, tako da žaga praktično ne reže, temveč odtaljuje material. Zaradi specifičnih pogojev rezanja s tornimi krožnimi žagami, izdelanimi iz ogljikovega orodnega jekla, je prihajalo do razpok po obodu žag, kar je predstavljalo veliko nevarnost za razlet žage pri obodni hitrosti 100 m/sek., torej nevarnost za okolico in strojelom.

Naštetih elementov in razmeroma slaba vzdržnost žag je železarno Ravne prisilila k razmišljanju o izdelavi tornih krožnih žag iz druge vrste jekla, ki bi odpravila oziroma zmanjšala negativne lastnosti obstoječih krožnih žag.

Zopet se je pokazalo, kako važno je dobro sodelovanje s porabniki proizvodov, saj nam je z njihovo pomočjo na osnovi strokovnih informacij uspelo izdelati

krožne torne žage, ki se odlikujejo po dobri vzdržljivosti od enega do drugega brušenja zob, odpravili smo nagnjenost k razpokam in s tem preprečili škodo, ki je pri prejšnjih krožnih žagah iz ogljikovega jekla grozila s pojavom napetostnih razpok. Vendar moramo ob tem pripomniti, da vzdržljivost tornih žag ni odvisna samo od kvalitete izdelave, ampak so tu močno prisotni dejavniki, na katere lahko vpliva le uporabnik, in to:

- da je zagotovljena pravilna sinhronizacija pomika rezanega materiala in strojnega elementa, v katerem je nameščena krožna žaga

- žaga in obdelovanec morata biti zanesljivo in čvrsto pritrjena

- žaga se mora vrteti mirno, brez radialnega in aksialnega opletanja, ki je dovoljeno največ 0,1/200 mm

- ko se pojavijo na zobeh znaki zatopitve (to se pozna na rezanem materialu), je treba žago zamenjati in jo ponovno nabrusiti.

Politična misel v delovni obleki

Livarji se počutijo zapostavljene

Maks Čuješ, delovodja v oddelku peskomet v TOZD jeklolivar- na, je v železarni zaposlen od 1946. Član zveze komunistov je postal 1949. leta.

»Jaz sem postal komunist iz svojega prepričanja, predvsem pa zato, ker so bili v tistih časih potrebni dobri in delavni komunisti. Dobro se še spominjam, da je bila prva leta po vojni čast za vsakega delavca, če je bil sprejet v zvezo komunistov, saj takrat niso vsakega sprejeli. Preden sem postal komunist, sem bil skojevec. Tako sem moral že kot skojevec dokazati, da bom kos vsem nalogam, ki jih je tisti čas zahteval od komunistov. Ja, tista prva povojna leta smo morali biti komunisti vsem za zgled. Povsod

smo morali biti prvi, zato ni čudno, da je bilo takrat največ udarnikov iz vrst zveze komunistov. Mislim, da smo bili takrat komunisti ljudje z vrlinami,« je pričel pripovedovati Maks Čuješ kar med delom.

Po besedah sogovornika se je v minulih desetletjih marsikaj spremenilo tudi med komunisti.

»Danes me kot prekaljenega delavca in komunisto predvsem moti to, da moramo delavce, ki izpolnjujejo vse pogoje za sprejem v ZKJ, celo prositi in prepričevati. Kaj takega pred tremi desetletji nismo počeli, kljub temu, da je bilo v tistih časih težko biti dober komunist. Poleg udarniških akcij, ki jih ni bilo malo, smo se morali na študijskih sestankih tudi politično izobraževati. Že takrat

Če bomo ustregli naštetim zahtevam ob kvalitetni izdelavi krožnih žag, za kar jamči železarna Ravne, je uspeh ob visoki produktivnosti zagotovljen.

ZAKLJUČEK

Ako bodo uporabniki tornih krožnih žag z novimi izdelki zadovoljni, ker jim izdelek omogoča večjo produktivnost, smo v železarni Ravne dosegli na tem področju svoj cilj, čeprav se zavedamo, da moramo še naprej izpopolnjevati in razvijati svoje izdelke.

Roman Pori
(Iz Železarskega zbornika št. 4/1980)



V neredu

smo gledali, da smo bili komunisti z vsem dobro seznanjeni. Danes je malo udarniških akcij, tudi obveznega izobraževanja ne, dogaja pa se tudi, da je kakšna seja osnovne partijske organizacije nesklepčna. Mislim, da smo za tako stanje krivi sami, predvsem sekretariat in starejši komunisti. Danes je preveč takih, ki se jim ne ljubi in ki rajši svoj prosti čas izkoristijo zase, kot pa da bi sedeli nekaj ur na partijskem sestanku. Jaz mislim drugače. Če se komunist ne udeležuje partijskih sestankov, ki so mu edina povezava z osnovno organizacijo, potem je njegovo članstvo že vprašljivo. Škoda je, da mlajši komunisti, ki so bolj razgledani in izobraženi, kot smo bili mi, to uporabljajo v druge namene, kot bi morali. Predvsem svoj bogati besedni »zaklad« izkoristijo za opravičilo, zakaj jih ni bilo na sejo,« je nekoliko zaskrbljeno dejal naš sogovornik.

Vsa leta dela Maks Čuješ v jeklolivar- ni, skoraj ves čas na tri izmene. Tako je dobobra lahko spoznal delo in življenje raven- skega livarja.

»Ne morem se spomniti, ali je bilo delo ravenškega livarja kdaj drugačno, bolj lahko in bolj zdravo, kot je danes. Mislim, da se tako dela že mnogo desetletij. Sicer pa sem kmalu spoznal, da je naše delo bolj malo cenjeno. Imam občutek, da livarji nismo tako cenjeni, kot delavci v lažjih obratih. Da ne bi ta občutek bil še večji, smo tudi livarji šli s časom naprej. Tudi mi smo, povsod tam, kjer se je dalo, posodobili dela. Danes ne pride več toliko v poštev lopata, saj ves livarski pesek v forme nabije stroj. Kljub temu je v livarni še precej fizičnega in naporenega dela. Precej težav imamo v zimskih mesecih zaradi prepaha in v letnih zaradi vročine. Dneve, tedne, mesece in

KONEC JULIJA SEJI DVEH ODBOROV

Na odboru za dohodkovna vprašanja pri DS železarnе so sprejeli informacijo o rezultatih poslovanja za 2. kvartal 1981. Posebej so poudarili, da razen armatur nobena TOZD ni poslovala z izgubo. Neuspeh na Muti moramo kritično obravnavati, čeprav ga ne gre jemati tragično. Proizvodnja je namreč nova, se šele uvaja, zato smo lahko izgubo tudi pričakovali. Nanjo so vplivali predvsem izpad mini livarne, neosvojena tehnologija litja in obdelave ulitkov ter kadrovski problem. Napovedi za II. polletje so bolj obetajoče in predvidevajo, da se izguba ne bo povečala. Izdelali bodo sanacijski program.

Na seji so govorili o izmečku, ki se je v nekaterih TOZD sicer zmanjšal, o varčevanju z zaloga in o neizpolnjevanju izvoznih obveznosti. Za malo zalog je krivo

stanje na domačem trgu, saj vemo, da primanjkuje vseh vrst materialov. Naši nabavni službi je kljub temu uspelo, da proizvodnja v železarni ni izostala niti en dan, zato ji gre vsa pohvala.

Pod drugo točko dnevnega reda je odbor obravnaval predlog delitve sredstev za OD za 2. kvartal 1981 in predlog gibanja osebnih dohodkov za 3. kvartal 1981, pod tretjo pa še nekaj drugih zadev (tudi dela pri novi tovarni v Varvarinu, ki naj bi jo odprli oktobra letos).

Odbor za družbeni standard je na svoji 3. seji potrdil prioritetni listi za dodelitev posojil za novogradnjo, dograditev in za adaptacijo ter reševal sprotne stanovanjsko problematiko.

(Vira zapisnika s sej odborov)

leta pa nas mori dim. Mislim, da se teh težav ne bomo nikoli povsem otresli. Z njimi se bomo tako dolgo srečevali, dokler bo takšna tehnologija dela. Sicer pa tudi ugotavljamo, mogoče preveč tiho, da smo livarji za svoje delo premalo nagrajeni. Precej nas moti, da je v železarni mnogo delavcev, ki za dosti lažje delo dobijo višje osebne dohodke, kot mi. Premalo se zavedamo, da smo v železarni livarji, topilci, valjarji in kovači tisti, ki dajemo osnovo in delo tudi drugim,« je poudaril tov. Čuješ.

Težav in problemov pa bi bilo v jeklolivarni še več, če jih sproti ne bi reševali.

»Mislim, da se stališča in sklepi družbenopolitičnih organizacij in samoupravnih organov zadnje čase mnogo bolj dosledno uresničujemo, kot so se pred leti. Res pa je, in to verjetno vemo vsi livarji, da svojih težav kar čez noč ne bomo mogli rešiti,« je menil naš sogovornik.

Ko je Maks Čuješ pričel delati v livarni, so bili mojstri mnogo bolj cenjeni in spoštovani kot so danes. Po 20 letih, kolikor je že delovodja, pa ima občutek, da ni več tako. »Le starejši delavci še spoštujejo besedo delovodje, med-

tem ko imajo mladi vedno kakšne pripombe,« je sklenil Maks Čuješ.

V vzmetarni ni prave sloge

Čeprav Alojz Rotovnik, monter vzmeti v TOZD vzmetarna, ni član ZKJ, so ga delavci predlagali za razgovor, saj je eden najbolj produktivnih delavcev v vzmetarni.

»Kljub temu, da nisem komunist, delam in se obnašam, kot bi bil. Tudi jaz sem kmalu spoznal, da si lahko delavec ustvari zaupanje in spoštovanje le z dobrim delom. Ze leta 1969, ko sem pričel delati v vzmetarni, sem sklenil, da bom z enakomernim delom, ne pa z »garbernijsko« dokazal, da se da precej narediti. Mislim, da mi je to tudi uspelo. Ze nekaj let skoraj ne mine mesec, da ne bi prekoračil delovne norme za 17 do 20 odstotkov. Zaradi tega me imajo delavci za čudaka, pa čeprav sem jim že mnogokrat odkrito povedal, da hodim v železarno, da nekaj naredim in da zato tudi bolje zaslužim,« je uvodoma dejal tov. Rotovnik.

Na vprašanje, ali je za svoje delo dovolj dobro plačan, je odgovoril: »Z delom sem vsekakor zadovoljen, z osebnim dohodkom

Lakiranje



pa nisem, kot tudi mnogi drugi ne, ki prav toliko naredijo kot jaz. Mislim namreč, in to sem povedal tudi drugim, da še vedno nismo plačani po opravljenem delu. Danes malokdo ve, kako je treba delati, če hočeš normo preseči za okrog 30 odstotkov. Veste, to ni lahko. Če hočeš toliko narediti, nimaš časa niti za cigareto. Mogoče si bo kdo mislil, da delovne norme niso pravilno postavljene. Tisti, ki res tako menijo, naj pridejo v vzmetarno in poizkusijo opraviti delo, ki ga moramo opraviti monterji.«

Vzmetarna nedvomno spada med tiste obrate v železarni, kjer so pogoji dela najslabši. Dim, vročina in prepah že leta vplivajo na počutje delavcev in na produktivnost dela.

»Tudi mi smo o pogojih dela že večkrat spregovorili na zborih delavcev in sestankih sindikata, vendar se stanje skoraj ni spremenilo. Če bi bilo med delavci vzmetarne več složnosti, volje in razumevanja, bi lahko bili delovni pogoji že zdavnaj boljši. Dokler tega ne bo, bo že tako. Vsi vemo, kaj ni prav, pa nobeden ni tako korajžen, tudi komunisti ne, da bi ukrepal. Nimam namena ocenjevati dela in prizadevnosti komunistov in drugih družbenopolitičnih delavcev. Stanje v vzmetarni je dovolj zgovoren dokaz, da se stališča OO ZKS in sindikata ne izvajajo. Precej me moti, da besede komunistov ne zaležejo več. Tudi to je nerazumljivo in nesprenmenljivo, da zaradi pomanjkanja raznega materiala, ki bi ga morala priskrbeti naša priprava dela, večkrat pride do zastojev v proizvodnji. Upam, da mi tovariši v pripravi proizvodnje ne bodo zamerili, če bom po resnici povedal, da so tudi oni krivi, da produktivnost dela ni boljša. Seveda smo za težave krivi tudi delavci, predvsem pa izmenski delovodja,« je menil tov. Rotovnik.

V TOZD vzmetarna ta čas ugotavljajo rast bolniške.

»Za dokaj visok odstotek bolniške so po mojem mnenju predvsem krivi dim, vročina in stalen prepah. Imamo pa tudi nekaj delavcev, ki gredo k zdravniku samo zato, da se ognejo delu. Kljub temu, da zanje vejo zdravniki in tudi v tozdu, proti njim nihče ne ukrepa, čeprav smo se za ukrepe dogovorili. Če je delavec res bolan, naj bo v bolniški tako dolgo,

da bo popolnoma ozdravel in se spočil. Ni pa prav, da gredo v bolniško zdravi delavci, namesto njih pa moramo delati drugi,« je sklenil tov. Rotovnik.

Tovariš Rotovnik pa ni samo dober delavec in tovariš. Tudi dokaj aktiven družbenopolitični delavec in samoupravljalec je. Tako je bil član delavskega sveta TOZD vzmetarna, delegat skupščine občine Ravne in dobrih šest let predsednik hišnega sveta.

F. Rotar

NEVSAKDANJI SESTANEK

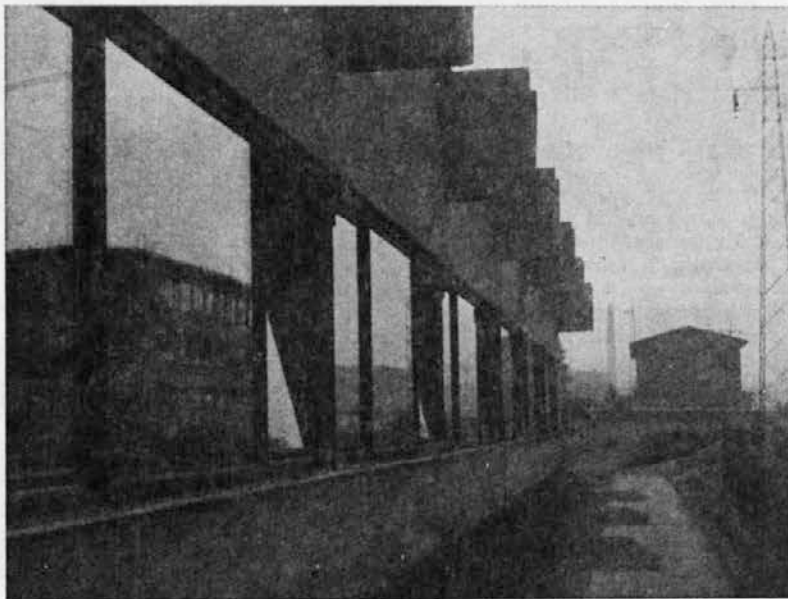
OO ZK TOZD jeklolivarna sodi med tiste, ki v svojih vrstah in aktivnostih ne poznajo mrtvila. Na slehernem sestanku obravnavajo stvari, ki imajo širši družbeni pomen, člani se zavedajo, da je nesmiselno zapiranje znotraj TOZD ter da so problemi v železarni in v občini tudi njihovi.

Da je temu res tako, je pokazal ravno zadnji sestanek OO ZK. Iz TOZD družbeni standard je prišla prošnja, da bi delavci jeklolivarne odšli delat prostovoljno na Ivarčko jezero. Člani OO ZK so predlog soglasno sprejeli ter za akcijo pritegnili še druge družbene dejavnike v TOZD. In tako je bil sestanek OO ZK prestavljen na naslednji dan — seveda še z dodatno točko dnevnega reda — izkop kanala za vodovod.

Na akciji je bilo 33 udeležencev iz TOZD. Ko so bila končana zemeljska dela, ko je bila akcija takorekoč že pri kraju, pa so člani OO ZK nadaljevali s sestankom oz. z vsemi tistimi točkami, ki so bile na dnevnem redu. Bilo je prvič, da je takšen sestanek potekal v naravi, pa tudi po diskusiji članov se je pokazalo, da jim tak način dela veliko bolj ustreza kot pa pisarniško sedenje.

In nenazadnje: prav je, da delavcem za to široko potezo, s katero so »ubili dve muhi na en mah«, izrečemo skromno zahvalo. To pa je hkrati tudi izziv drugim OO ZK v železarni, da bi še one vpeljale takšne metode in načela svojega dela.

S. Jaš



Ogledalo

mladi fužinar

priloga informativnega fužinarja

Leto VIII

Ravne na Koroškem, 31. avgusta 1981

Št. 7—8



»Mladi fužinar« izhaja kot mesečna priloga Informativnega fužinarja. Uredniški odbor: Peter Metulj, Irma Fajmut, Barbara Sušnik in Marjana Kjorpenčev, ki odgovarja tudi za vsebino »Mladega fužinarja«

AKCIJA, TO JE NAJLEPŠE GRADBIŠČE

VRNILA SE JE MLADINSKA DELOVNA BRIGADA »PREŽIHOV VORANC«

V soboto, 4. julija 1981, se je vrnila z zvezne mladinske delovne akcije »Slovenske gorice '81« mladinska delovna brigada »Prežihov Voranc«, ki je bila na akciji od 6. junija dalje. V brigadi je bilo 33 brigadirjev in 11 brigadirjk — skupno 44, od tega 4 delavci, 4 učenci in 37 dijakov. Naši brigadirji so skupno z brigadirji iz Prištine, Ljubljane in Banjaluke gradili II. etapo vodovoda v dolžini 5,6 km, del brigadirjev pa primarni vodovod v dolžini 790 m. Celotna investicijska vrednost na teh dveh deloviščih je okoli 10 milijonov novih din. Poleg dela na delovišču so brigadirji aktivno delovali tudi v interesnih dejavnostih v naselju. Na akciji je bilo poleg mladinske politične šole »Edvard Kardelj« organiziranih več tečajev (foto tečaj, tečaj cestnoprometnih predpisov, tečaj prve pomoči, radioamaterski tečaj, tečaj za neplavalce itd.) in krožkov (likovni, novinarski, dramski, pevski itd.).

Naši brigadirji so dosegli tako na delovišču kot v naselju izredne rezultate, saj so prejeli vsa možna akcijska priznanja (priznanje za družbene dejavnosti, udarništvo udarnega dne, priznanje udarna brigada, priznanje izredno udarništvo in TRAK AKCIJE).

13 brigadirjev je prejelo udarniške značke za izredne delovne rezultate, dosežene na delovišču in v interesnih dejavnostih, 12 brigadirjev pa pohvale za prizadevnost na delovišču ter v interesnih dejavnostih.

Udarniške značke so prejeli:

- Danijel Šipek, delavec, ZDUM Črna
- Tone Golob, delavec, TRO Prevalje
- Ilija Brekalo, dijak, RSC Mežica
- Nevenka Zerdoner, dijakinja, SC usmer. izobraž. Ravne (gimnazija)
- Marjan Mlačnik, dijak, SC usmer. izobraž. Ravne
- Ivica Bošnjak, dijakinja, SC usmer. izobraž. Ravne
- Igor Žunko, dijak, SC usmer. izobraž. Ravne
- Matjaž Ošlak, dijak, SC usmer. izobraž. Ravne
- Robert Podojsteršek, dijak, SC usmer. izobr. Ravne
- Suzana Cvitanič, dijakinja, SC usmer. izobr. Ravne (gimnazija)
- Andreja Fajmut, dijakinja, SC usmer. izobr. Ravne (gimnazija)
- Metka Kolmančič, dijakinja, SC usmer. izobr. (gimnazija)
- Tone Kalajžič, delavec, NAMA Ravne

Brigadirji mladinske delovne brigade »Prežihov Voranc« Ravne, udeleženci zvezne mladinske delovne akcije »Slovenske gorice '81«, so v celoti opravičili zaupanje občinske konference ZSMS Ravne, za kar jim čestitamo in želimo ponovno snidenje na delovnih akcijah v letu 1982.

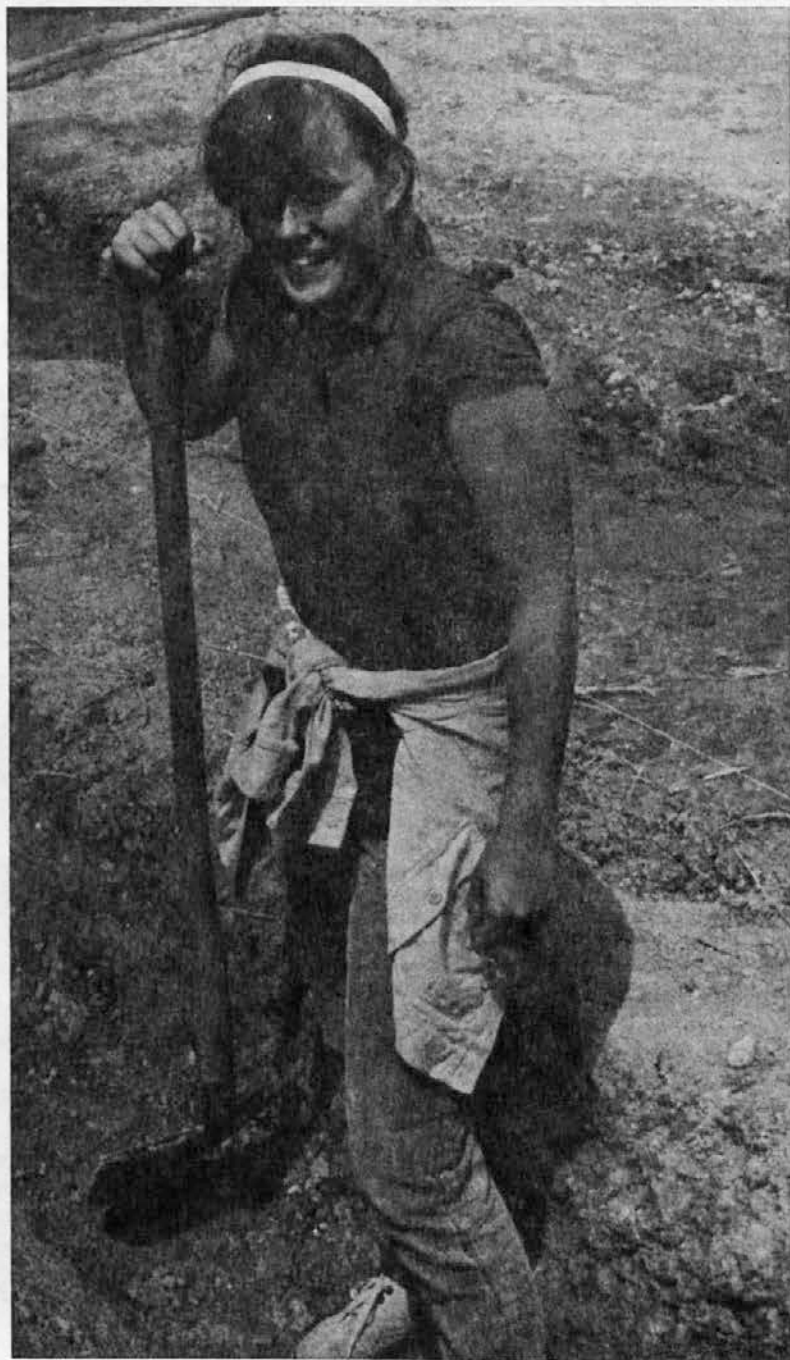
Miroslav Garb

PRI SLOVENJEGRADČANIH NA GORIČKEM

»Zdravo, zdravo in še enkrat zdravo!« Takole smo si vzklkali, ko smo jo z avtomobilom mahnili v Prekmurje. In posebnost te po-

krajine so štoklje pa izredna slikovitost ter gostoljubnost domačinov in nenazadnje tudi utrip mladosti, ki je drugačen od tiste vsakdanje. Gornji Petrovci, kjer je naselje letošnje mladinske delovne akcije »Goričko '81«, tokrat ponovno gostijo mlade iz domala vseh koncev Slovenije. V drugi izmeni je delala tudi MDB »Zdravko Čebular-Rado« iz Slovenj Gradca.

Pošteno nas je premetavalo, ko smo se peljali proti naselju. Nekaj časa smo se peljali, potem smo skakali in spet padali, brigadirjev pa še vedno ni bilo opaziti. Zagledali smo tablo »Pozor, asfalt«, a že čez nekaj metrov spet stari »bum« pa spet »bum«.



Križ že malo boli, pa nič ne de



»Preden smo utegnili sploh pošteno zrak zajeti, nas je nekaj krepkih brigadirskih rok že zgrabilo in odneslo naravnost pod hladne tuše.«

Pokrajina pred nami se odpira. Na zelenih travnikih Prekmurja, posejanih z gozdovi in vinogradi, gnezdijo majhne vasi. Od daleč so videti kot romantične trdnjave, v katerih vztrajajo ljudje kljub napredku. Ko pa prideš bliže in se zagrižeš v makadamske poti, spoznaš, da je romantična predstava lažna; izmučene in sključene postave domačinov na poljih, marsikje propadajoče hiše, ki zevajo s kamnitimi škrbinami, pa prazna dvorišča, nekje se sliši otroški jok — takšna je prekmurska realnost, vsaj v tistih krajih, ki jih je napredek nekako obšel.

Vendar pa imajo vsaka prekmurska hiša, sleherni uveli in izmozgani obraz svojo zgodovino, ki pa je mnogo močnejša od sedanosti. Kakšna je sedanost, kakšni so obeti za prihodnost?

Je to vodovod, ki bo napajal vasi in zaselke, so to morda novi kilometri ceste? So to morda brigadirji, ki skoraj z golimi rokami in z dobro voljo rušijo meje sedanje zaostalosti?

Že nekaj kilometrov pred akcijo so številni smerokazi z brigadirskimi gesli in simboli. Brigadirjev nismo našli v naselju, kajti sonce je izredno pripekalo in, kot nam je povedal namestnik komandanta za interesne dejavnosti, brigadirji izkoristijo sleherni trenutek lepega vremena za delo na trasi. V naselju je bila samo peščica brigadirjev, tistih, ki imajo bolniški stalež. Ko smo si ogledali naselje, smo jo mahnili na traso. Brigada »Zdravko Čebular-Rado« je delala čisto na koncu trase pri izkopu kanalov ter urejanju bankin ob novem cestišču. Tudi za nas so že imeli pripravljene lopate ter krampe in drugo polavtomatsko orodje. Hočeš nočeš smo morali priti za delo ter jim pomagati izboljšati procente na delovišču. Komaj smo čakali, da smo odšli v naselje. Tja smo jo mahnili lepo v koloni in s pesmijo. V takšnih okoliščinah se človeka polastijo neki čudni občutki, da bi najraje za vedno ostal v brigadi, na akciji. Kajti brigadirsko življenje moraš doživeti in občutiti, ne da se ga opisati. V naselju je sledilo še izdatno kosilo, pa še zadnji pogovor in klepet z brigadirji in naposled odhod. Do tu je potekalo vse po programu, nato pa so nam jo pošteno zagodli brigadirji. Iz čisto uradnega protokola so izbrisali nekaj točk in vnesli tisto svojo, čisto nič priljubljeno, verjemi te. Preden smo utegnili sploh ukrepati in pošteno zrak zajeti, nas je nekaj krepkih brigadirskih rok že zgrabilo ter odneslo naravnost pod hladne tuše. Pomagale niso nobene obljube ter prošnje in brigadirji so glede takšnih stvari sila neizprosni. V tolažbo smo potem dobili vroč čaj z »dodatkom«, ki se je pošteno prilgel, mi pa smo tako hitro pozabili na krivico.

Večirilo se je, ko smo zapuščali brigadirsko naselje in akcijo. Za nami je ostajal vrvež, s seboj pa smo nosili nepozabne vtise in doživlja, ki jih je popestrila pesem o mladinski delovni akciji. Med potjo sem razmišljal o mladih, ki so v brigadi našli svojo veliko ljubezen, o ljudeh, ki žrtvujejo sami sebe, da

pomagajo takim, ki še niso imeli prilike spoznati, kaj sta izobilje in udobje, o mladem človeku, o katerem se danes tako rado govori, da je neustvarjalen, neodgovoren. Pa vendar temu ni tako! Veliko mladih ima posluš za težave drugih, pridejo v brigade, da z delom in dejanji dokažejo svojo pravo vrednost.

Naj tale zapis strnemo z besedami, ki so bile napisane na stenčasu v naselju in ki vse povedo: »Akcija je največji in najlepši izpit. Je velika šola samoupravljanja, bratstva in enotnosti, v kateri se neguje in ohranja tradicija naših padlih sinov za svobodo domovine. Je kaplja življenja na dlani mojega vrstnika, padlega med NOB. To je tisti zamišljeni svet, ki ga prevevajo čustva o akciji in mladosti, svetu, ki je toliko tvoj kot moj.«

Silvo Jaš

MED BRIGADIRJI NA KRASU

Brigadirji mladinske delovne brigade »Prežihov Voranc« sodelujejo na republiški mladinski delovni akciji »Istra '81«. Naselje je v Šmarjah pri Kopru. Na akciji mladi gradijo vodovod. Organizatorice te mladinske delovne akcije so občinske konference ZSMS obalnih občin.

Navada je že, da obiščemo brigadirje, ki prostovoljno delajo, da bo naš jutri še lepši.

Tudi člani koordinacijskega sveta OO ZSMS v železarni smo obiskali Korošce. Delajo skupno z mladimi iz Ljubljane, Celja, Češko-slovaške in Madžarske ter brigadirji Rdečega križa.

Ob 11. uri smo prispeli v naselje. Mladinke in mladinci gostujejo v prostorih osnovne šole. Pričakali so nas le dežurni. Po krajšem postanku smo se odpravili na traso. Da smo našli »svoje«, nam je pomagal Boštjan. Ta dan so brigadirji in brigadirke MDB »Prežihov Voranc« zasipavali. To ni bilo hudo. Huje je bilo, ko so kopali: trasa je razmeroma težka — sam lapor in kamenje. Pa niso negodovali. Žulji na rokah so jim že zacelili, na sonce so se že tudi navadili. Malo opečeni so, pa nič zato: v tistih krajih bodo dobili vodovod (ki ga prav zares potrebujejo; sedaj namreč zbirajo kapnico). Bolečina in utrujenost mineta, ko zapojejo svojo brigadirsko, ko ugotovijo, da so spet najboljši na trasi, ko jim za urejeno sobo (bila je resnično lepo pospravljena) zapijejo »ZU« itd.

Alenka — komandantka brigade — nas je popeljala po trasi. Povedala nam je, da so brigadirji in brigadirke pridni, da večjih problemov glede discipline nimajo. Dva brigadirja sta prejela opomin zaradi nedovoljenega izhoda. Pridružil se nam je tudi »trasko« Srečko. Ponosno je povedal, da dosegajo normo in jo še presegajo za 20 do 30 odst. Saj res! Šele sedaj smo ugotovili, da brigadirjev naš obisk ni zmotil.

Kmalu je bila ura 13. Kosilo. Odpeljali smo se v naselje. Kosilo nam je vsem teknilo, saj je bilo okusno. Brigadirji so potarnali, da zadnji dobijo mrzlo hrano. S kvaliteto in količino hrane pa so povsem zadovoljni. Zato bi bili veseli, da bi jo delili hitreje.

Po kosilu smo se z brigadirji odpravili na igrišče in se pogovarjali o delu in življenju v brigadi.

Mnenja so, da bi lahko imeli družbene aktivnosti od 17. do 19. ure (in ne od 15. do 17. ure; do tega časa se komaj umijejo in uredijo ter najejo). Veseli so, da se gredo dvakrat na teden (ob torkih in četrtek) kopat v Simonov zaliv. Brigade bi morale biti glede odobritve izhodov bolj samostojne. Menijo tudi, da bi organizatorji lahko postavili kantino, da bi lahko kupili razglednice, oro, cigarete itd. Ozvočenje pa so jim uredili šele dan pred našim obiskom. Streho nad jedilnico so uredili brigadirji te II. izmene sami. Resnici na ljubo, naselje bi lahko bilo lepše in bolj urejeno.

Kljub temu pa pravijo, da jim je lepo. Razumejo se in so kot velika družina (saj jih je kar 42). To pa je največ, kar brigada lahko da.



Tudi pionirji delajo

Tudi mi smo se med njimi dobro počutili. Čas, ki smo ga preživel skupaj, nam je hitro minil.

Za konec pa še izjave nekaterih brigadir:

Alenka Kolmančič, komandantka brigade: »Za začetek bi povedala, da gostujemo v osnovni šoli v Šmarjah pri Kopru. Sodelujemo v II. izmeni MDA »Istra '81«. Naša brigada šteje 42 brigadirjev, od tega 13 žensk. Fizično je brigada precej močna in tudi struktura brigade je dokaj dobra. Za interesne dejavnosti naj povem, da dobro sodelujemo z drugimi brigadami, da izdajamo biltene in stenčase. V kratkem bo tudi ocenjeno delo na področju interesnih dejavnosti za prvo dekada in upamo, da bomo dobili dobre ocene. Glede sodelovanja — dela — na trasi pa lahko povem, da smo dokaj uspešni, da presega normo za 20 do 30 odstotkov in da smo za zdaj med najvišje uvrščenimi brigadami, ki sodelujejo v tej izmeni. Mislim, da bomo o priznanjih lahko govorili šele potem, ko se

bomo vrnili domov. Seveda pa upamo na najboljše. Potrudili se bomo!«

Saša Dura, namestnik komandanta za družbene dejavnosti: »Tukaj ni hudo. Na traso odidemo ob 6. uri in se razdelimo (po obvezni jutranji telovadbi in zajtrku). Precej malo je prostega časa. Po kosilu potekajo športna srečanja, potem so razni krožki (plesni, radio-amaterski, prva pomoč, karate), predavanja v mladinski politični šoli. Ta predavanja so obiskana v velikem številu.«

Justina Pesjak, komandirka 3. čete: »Sem že drugič na akciji, prvič sem bila na zvezni MDA »Sisak '81« in sedaj drugič na tej republiški. Primerjava akcij je težka. Vsi poznamo Kras kakšen je; primanjkuje vode. Vsi moramo varčevati z njo, saj tu zbirajo kapnico.«

Tilka Božič, sanitetka: »Moje delo ni tako zelo zahtevno. Na trasi se pojavijo seveda največ žulji. Ker pa je tu velika vročina, so bile v začetku opekline. Resnih poškodb pa še ni bilo.«

Pogovarjali pa smo se tudi o težavah in o tem, zakaj je delo osnovne organizacije ZSMS nekako zamrlo v zadnjem času. Probleme imajo z udeležbo na sejah. Pesti jih pomanjkanje delavcev, zato le težko zapustijo delovno mesto. Njihove želje, interese, mnenja in stališča ter predloge na sejah družbenopolitičnih organizacij upoštevajo (seveda če so predlogi tehtni), na delovnih mestih pa ni tako. Predlagali so nekaj inovacij (vodna zaveza pri pečeh in še kaj), le nekatere so sprejeli, nekaj pa so jih sprejeli takrat, ko delavca ni bilo več med njimi (odšel je v drugo TOZD). To jih boli. Radi bi, da bi dosegli več razumevanja pri starejših. Problem pa so tudi vozači.

Prepričana sem, da bodo v TOZD vzmetarna svoje probleme rešili v zadovoljstvo mladih in manj mladih. Prav tako upam, da bodo mladi v tej TOZD uspešni pri svojem delu.

M. K.

MLADI KOVAČI

Tokrat sem se pogovarjala s tov. Zdravkom Mlakarjem, ki je že drugo leto predsednik mladine v TOZD kovačnice.

TOZD šteje okoli 100 mladincev. Sestanke imajo skupaj z OO sindikata in OO ZK. Delo je otežkočeno zaradi velikega števila vozačev, veliko jih dela na 3 ali 4 izmene, dva člana predsedstva pa tudi študirata ob delu.

Udeležujejo se različnih kovaških tekmovanj. V Zenici so bili lani na tekmovanju mladih kovačev Jugoslavije in zasedli prvo mesto. Vprašanja so bila postavljena iz tehnike kovanja in iz marksizma. Predtekmovanje je bilo v TOZD, kjer sprva ni bilo nobenega zanimanja. Na koncu so izbrali že izkušene in večje kovače, ki so se tekmovanja udeležili.

Septembra bodo slovenske kovaške igre, kjer se moraš poleg kovaškega dela izkazati tudi kot dober športnik. Na teh igrah so dvakrat dosegli prvo mesto v namiznem tenisu.

V okviru železarne so trije mladinci (kovači) sodelovali na tekmovanju metalurgov in kovačev. Udeležujejo se tudi drugih športnih srečanj, kot sta kegljanje, nogomet. V nogometu so dosegli 2. mesto, čeprav je Zdravko imel velike težave, da je zbral ekipo enajstih mladincev. Tudi za delovno brigado je imel vsako leto dva kandidata, le letos se je malo zataknilo. Pred nekaj dnevi so imeli udarno akcijo na Ivarčkem jezeru.

Zdravko je referent za šport in kulturo pri sindikatu. Je aktiven športnik in vsak dan žrtvuje 2 uri prostega časa za trening pionirjev v namiznem tenisu (poleg drugih funkcij).

Spregovorila sva še o drugih problemih, ki tarejo Zdravka, prav tako pa tudi nas vse mlade. To, da je aktivna le peščica mladincev, je že znano dejstvo. Ko sva o tem razmišljala, sva si bila enotna, da bi morali organizirati različne akcije od zbiranja starega železa, papirja. Mladi se vse premalo vključujemo in rešujemo svoje probleme. Samo pomislimo, koliko je mladih družin, ki so brez stanovanja, koliko je mladih, ki so brezposelni. Zakaj tu sedimo samo križem rok?

Vse preveč sedimo na sestankih in nemalokrat poslušamo ene in iste stvari večkrat. Prav tako je informiranje s strani KS slabo (samo en primer: nikjer ni bilo objavljeno, da bodo pri kino dvorani rušili most).

Zdravko je pripravljen delati, pa naj bo karkoli, vendar če ni interesa pri drugih mladincih, tudi volje nimaš, da bi se še trudil. Če pa žrtvuješ svoj prosti čas za razne dejavnosti, kaj hitro dobiš zraven še nešteto funkcij — saj veste, »pač rad dela«.

Kramljanje z Zdravkom je hitro minilo. Malo se zamislimo ob teh idejah. Lotimo se problemov, ki so naši, morda bomo bolj zadovoljni.

Barbara Sušnik

ODGOVORI, NATO PREVERI

Kovač ima 6 hčer in vsaka ima po enega brata; koliko otrok ima kovač?

(Sedem.)

V hlevu stoje trije osli; kateri je med njimi najmodrejši?

(Najmlajši, kajti starejša dva sta največja osla.)

PREDSTAVLJAMO VAM

MLADI V TOZD ETS

Po dolgotrajnem telefonskem iskanju mladinceva za intervju sem se kar oddahnila, ko je na pogovor pristal tov. Alojz Potočnik.

V TOZD ETS je zaposlenih blizu 190 ljudi, od tega je kar 70 mladih. Delo je v večini enozmenskno, tudi pogoji dela niso tako težki, čeprav je treba kdaj pošteno pljuniti v roke. Osebnostni odnosi na delu med mladinci in starejšimi so zadovoljivi.

Lojz (tako ga imenujejo tudi drugi) je predsednik mladine že od leta 1978. Prej o kakšni osnovni organizaciji mladine v tem tozdu skoraj ne moremo govoriti. Težko je v ETS, ker so mladinci razdrobljeni po vsej delovni organizaciji, kjer imajo svoje delavnice. To so poskušali rešiti na ta način, da so v predsedstvo izvolili iz vsake delavnice po enega

ZK. Ob delu se izobražujeta dva mladinceva, študirata pa za delovodji.

Lojzova zagnanost pri mladini v ETS pa se je tudi obrestovala. Lani je bil na srečanju mladih jugoslovanskih železarjev v Smederevu, decembra pa se je udeležil seminarja mladih SOZD SŽ na Bledu.

Pogovor se je končal ob kavi, ki mi jo je skuhal Lojz sam. Priznam, da je bila dobra. Silvo ga je tudi fotografiral, čeprav se je Lojz temu nekoliko upiral.

Barbara Sušnik

OO ZSMS V VZMETARNI

O delu in življenju mladih v tej TOZD sem se pogovarjala s predsednikom OO ZSM Pavlom Pušnikom ter referentom za šport pri mladini tov. Robičem.

S tov. Pušnikom sva sprva razpravljala o »nastajanju vzmeti«. Ko sva hodila po obratu, mi je razlagal, kaj in kako delajo njegovi sodelavci.

V tej TOZD je zaposlenih okrog 130 delavcev, od tega 32 mladih. Delajo na dve izmeni — le v izjemnih primerih grede na delo tudi ponoči, »ekipo« pa kar sproti sestavijo. Spoznala sem, da so pogoji dela zelo težki — za delo pa delavci niso pravilno nagrajeni. Borijo se, da bi jim dvignili AOD. Vsaj od teze si precej obetajo. Radi pa bi dosegli tudi beneficirano delovno dobo.

V tej TOZD so zaposlene tudi ženske. Ker pa je delo drugje fizično težko, v glavnem gotove proizvode ščitijo — mažejo z mastjo ter lakirajo. Tudi to delo je težko, vendar menda še najlažje.

Prešla sva na delo mladih. Predsednik mi je povedal, da so mladi vključeni v delo DPO in samoupravnih organov ter samoupravnih interesnih skupnosti. Več bodo storili, da bi resnično prenašali svoja mnenja in stališča v IO sindikata ter v sekretariat osnovne organizacije ZK.

Delegati pa bodo morali dajati tudi povratne informacije, saj bodo le tako lahko uspešno delovali. Na (skupnih) sestankih rešujejo težave v proizvodnji, razpravljajo o samoupravnih sporazumih in družbenih dogovorih, periodičnih in zaključnih računih. Radi pa bi izboljšali tudi disciplino.

Največ pa so naredili na športnem področju. Organizirali so sankške tekme, turnir v malem nogometu (dobro so se uvrstili tudi na prvenstvu koordinacijskega sveta OO ZSMS ZR), kegljanja se je udeležilo le nekaj sodelavcev, 2 člana hodita na pavalni tečaj. So pa med redkimi TOZD, ki uveljavljajo rekreacijo med odmorom. Biljard, pikado, mali nogomet so panoge, s katerimi napolnijo čas med malico. Malce so zanemarili kulturo, idejno-politično delo in družbenoekonomske odnose, menijo pa, da bodo tudi na teh področjih začeli delati.



Lojz

člana. Precej mladincev je tudi vozačev in poročeni.

Kljub vsem tegobam pa so pripravili že vrsto športnih srečanj. Poglejmo si ta tekmovanja, ki so jih organizirali skupaj s sindikatom: sankanje na Rinskem vrelcu, smučanje na Ošvenu, smučarski teki pri Toniju, streljanje, odbojka, namizni tenis. Na Ivarčkem jezeru sta sindikat in mladina poprijela za delo in kopala jarek za vodovod.

Na akciji Meža '81 so postavili razglasno postajo. Tudi na zvezni štafeti, ki je prišla na Ravne 26. 4. 1981, so poskrbeli za ozvočenje. Mladi imajo v vsaki družbenopolitični organizaciji po enega člana. Povezani so s koordinacijskim svetom v železarni in občinsko konferenco, 6 mladincev je tudi članov

NENAVADEN ROP

Humoreska

Lep spomladanski dan je bil. Novakova je spremila svojega soproga na vlak, s katerim je nameraval v mesto po opravih in na slavnostni banket krojačev. Kot ponavadi je tudi tokrat pustil svojo soprogo doma, da bi ga nadomeščala v njuni krojaški delavnici in varovala hišico pred neznanimi tolovaji, ki so se zadnje čase kar pridno klatili tam okrog.

Novakova se ni preveč razburjala zaradi moževega odhoda, saj je pričakovala hčerkin obisk. Njena hčerka je bila namreč omožena v daljni deželi čudnega in težko izgovorljivega imena. Ponavadi je obiskala svoje starše na spomlad, pa še takrat je najraje videla, da sta bili z materjo v glavnem sami. Oče je namreč vedno tečnaril, če mu ni prinesla česa lepega in enkratnega. Zelel si je, da bi sosejše pokali od zavisti in občudovali njegovo nenavadno zbirko raznovrstnega kiča in druge krame.

Toda medsebojna obdarovanja ob obiskih so bila silno redka. Vsi Novakovi so namreč imeli prirojeno hibo — skopost. Vse bi radi imeli zastonj. Marsikatero stvar so zelo drago prodali, saj jim je šlo za vsak novčič. Ker so stalno tarnali nad draginjo in raznimi dajetvami, pri sosedih niso bili kaj prida priljubljeni. Zaradi skoposti so se tudi izneverili navadi, da bi šli kdaj na kavo in na klepet. Sosedji so jih zato krstili za pristne Škote super razreda.

Dan se je prevesil na večer in vse je kazalo, da hčerke le ne bo na obisk. »Sicer pa, kaj bi hodila; če kaj drugega ne, vsaj denar je privarčevala, in čas, kar pa je zlata vredno!« je modrovala Novakova, ko je zaključila delo in se trikrat prepričala, da je delavnica dobro zaklenjena. Odhitela je v dnevno sobo in se udobno namestila v gugalnem stolu. Pridružil se ji je še zvesti kuža Floki. Lagodno se je zleknil k njenemu vznožju. Umirjena glasba iz radijskega sprejemnika ju je zazibala v sladek sen. Medtem se je zunaj stemnilo.

Čez čas pa je Novakovo zdrnil zvenket stekla. Zazdelo se ji je, da jo tišči na gugalni stolček neznana sila, tudi zakričati ni mogla od strahu. Prav tedaj je mesec posvetil skozi zaprto okno dnevne sobe. V soju mesečine je ob zavesi ugledala postavo s sivkastim plaščem, klobukom in z iztegnjeno desno roko.

Novakova je mukoma zajecjala: »Kdo ste in kaj hočete od mene?« Tedaj se je oglašil moški glas s porogljivim smehom: »Kdo sem, ha, ha; naj se vam predstavim? Prav! Pravijo mi Super ključ in sem baje slavni vlomilec vseh časov. Pred mano niso varna niti ena vrata. Kaj hočem od vas, vprašujete, ha ha! Denar vendar, kaj pa drugega! Z njim si ustvariš blaginjo na svetu. Moja dolžnost je, da ga vzamem tistim, ki ga imajo preveč, in stiskačem, kakor ste vi, gospa Novak!« Ženska je spet zajecjala: »Poklicala bom milico, če takoj ne izginete; pa še psa bom naščuvala, da boste lahko hitreje odšli, kamor vas je volja; izginite, rotim vas, oh!« Toda postava pri oknu se ni zganila. Trdovratno je stala ob zavesi in proti gugalniku molila desnico, v njej pa pištolo, kot je domnevala Novakova. Nočni neznanec je krohotaje dejal: »A milico boste poklicali, ha, ha! Nič ne bo, ker vaš telefon ne dela! Vaš ljubi soprog ga je namreč odjavil, ker ste baje preveč čekali in brali romane svojih dragih hčerkic v daljno deželo; moža je skoraj kap, ko je moral poravnati račun vaše telefonijade!« se je režal neznanec in nadaljeval: »Pa še sčene mislite naščuvati name! Dajte no, pogledjte, kako slastno cmoklja; kot v snu obira najboljšo in največjo kost, kar jih je kdaj imel priliko videti. Baje ga pitate le z bornim koruznim močnikom. Saj me še pošteno ugrizniti ne bi mogel, ker ima zaradi hrane že rahitične zobe, da, da, ha, ha!« Tedaj se je nočni neznanec zresnil in dejal: »Dovolj je bilo zabave! Denar, brž, mudi se mi!« Novakova se je potila, drhtela, jecljala v svojem gugalnem stolčku in iskala rešitve. Zaihtela je: »Kaj bo porekel moj mož? Pretepel me bo, če vam dam najin denar; joj, le kako bova potem živila? Uuuuu!« »Nehajte se cmeriti! Vi trgovci imate zmeraj dovolj denarja, pa tudi obubožali ne boste! Kot zanesljivo vem, ima vaš soprog v skrivnem trezorju, o katerem se vam še sanja ne, lep kupček denarcev; današnji izkupiček, ki ga imate pri sebi, je samo skromna miloščina! Le sem z njo!« je osorno sikal neznanec. Čez hip je nadaljeval: »Ko sem se pred dnevi ponoči oglašil pri vaši prijateljici onstran ulice, je bila vsa presrečna, ko sem po naključju izvohal skrivni trezor njenega moža. On ji je namreč vedno lagal, da nima denarja; zato je morala revica zelo skromno ži-

veti. No, z mojo pomočjo se je le postavila po robu skopuškem možu. Denar, ki ga je bil nagrabil njen soprog, pa sva si bratsko delila. Povrhu je velikodušno obljubila, da se bo nas, nočnih nezancev, rada spominjala. Ob novem letu bo za vse ostarele, bolne in onemogle tatove poslala nekaj denarja, da ne bi zaradi grabežljivosti nekaterih, kot je ona do- slej, trpeli pomanjkanja. Zanimivo, kaj?«

Novakova je spoznala, da ji ni več pomoči. Z drhtečo roko je tipala proti komodi, kjer je imela shranjen denar. Zele se segala po kupu bankovcev, ko jo je docela zdrnil radijski gong in glas radijske napovedovalke: »Drage poslušalke in poslušalci, to je bila radijska igra Nenavaden rop.« Razburjena gospa Novak je takoj prižgala luč in vsa vznemirjena ugledala postavo v sivem plašču, s klobukom in z iztegnjeno desnico. V njej je prepoznala izložbeno lutko, ki jo je oblekel soprog, a jo zaradi naglice pred potovanjem pozabil postaviti v izložbeno okno.

Karlo Krevh

POZIV MLADIM

S krajevnim samoprispevkom smo potrdili, da pripadajo pri obnovi magistrata na Rav- nah vsi trije prostori mladini (to so prostori nad magistratom). Na volilni konferenci dne 26. 6. 1981 smo sklenili, da jih tudi funkcionalno izkoristimo. Razpravljali smo o programu kluba mladih v vseh štirih KS — namen je, da bi mladi preživeli tam proste urice.

Odpirajo se nam torej možnosti za razvijanje različnih dejavnosti — od šahiranja do foto krožka, različnih razstav.

Po končanem delu je treba prostore za seboj počistiti, saj je neumno plačevati čistilko, ki bi podpirala našo lenobo. Prav tako je treba varovati naš inventar, kot so televizor, stoli, panoji itd.

Na razpolago je sedem panojev za prirejanje razstav — fotografij, ročnih del itd. Vsak teden bi temo menjavali, razstava pa bo odprta za širšo javnost.

Ključ lahko dobite pri predsedniku KK tov. Silvu Zalubršku, dva pa sta na občinski konferenci. Ključ je seveda treba vrniti.

Razloga, da nam bi starejši očitati poseda- nje po gostilnah, torej ni več. Ne smemo dopustiti, da bi ostali ti prostori neizkoriščeni, saj si jih tudi nismo izborili zastonj.

Barbara Sušnik

NOVI MLADINSKI VODNIKI NA PREVALJAH

Pogoj za vsako uspešno dejavnost so uspo- sobljeni kadri. Tega se MO PD Prevalje do- bro zaveda, zato je letos, čeprav v njem že delujejo štirje mladinski vodniki, poslal na tečaj še štiri mlade planince (Alojza Potočni- ka, Milana Matjaža, Darka Jevšnikarja in Andrejo Čibron). Na tečaju, ki je trajal od 9. do 17. julija 1981 v Bavšici, so se tečajniki usposobili za vodenje izletov v letnih razme- rah.

Od novih mladinskih vodnikov, ki bodo le- to dni še pripravniki, pričakujemo, da bodo z izkušnjami, ki so jih nabrali na treh celo- dnevnih turah (Bricelj — 2343 m, Bavški Grintavec — 2344 m, Plešivec — 2185 m) in v plezalnem vrtcu, ter z znanjem, ki so ga pridobili na predavanjih o najrazličnejših temah iz planinskega življenja, pospešili planinsko dejavnost.

Andreja Čibron



Po delu bolečina in utrujenost mineta

OREHI

Zakaj postane brada navadno pozneje siva kot lasje?

(Ker je dvajset let mlajša.)

Sicer pride, kakor pravimo, pomoč vedno od zgoraj, kdaj pa pride od spodaj?

(Od šepetalke v gledališču.)

Iz koliko črk sestoji slovenska abeceda?

(Iz šestnajstih.)

OSNOVI ZA POKOJNINO IN BOLEZNINO

Kako se izračunata osnovi za pokojnino in boleznino, smo v Informativnem fužinarju že na široko pisali (št. 21/1981). Zaradi zahtev iz tozdog pa razlagamo ponovno.

I. OSNOVA ZA POKOJNINO

V pokojninsko osnovo se šteje osebni dohodek, ki ga je delavec pridobil s svojim živim in minulim delom, obračunan in izplačan po naslednjih šifrah plačilne kuverte:

Deleži OD za redni delovni čas

1. Delež OD

- 01 — po zahtevnosti dela
- 02 — po osebnem prispevku
- 03 — povečanje za popoldansko delo
- 04 — povečanje za nočno delo
- 05 — povečanje za delo ob nedeljah
- 06 — povečanje za deljen delovni čas
- 07 — po posebnih pogojih dela
- 08 — za minulo delo

2. Nadomestila OD

- 11 — za letni dopust
- 12 — za izredni dopust do 7 dni
- 13 — za praznike
- 14 — za praznike v 4. izmeni
- 15 — za druge odsotnosti po poprečnih
- 16 — za druge odsotnosti po tekočem mesecu
- 17 — po refundacijah

3. Druga izplačila

- 18 — razlika do najmanjšega OD po sporazumu
- 19 — razlika članom ZB po sporazumu ZR
- 20 — poračun OD
- 21 — dodatek za delo na praznik
- 22 — obračunske razlike
- 24 — dodatek za delo v 4. izmeni

4. Drugi prejemi

- 50 — invalidski dodatek II. kategorije
- 51 — nadomestilo OD za bolezen v breme ZR
- 52 — nadomestilo OD za bolezen v breme SZVZ
- 53 — invalidski dodatek III. kategorije
- 62 — dodatek ZB

II. OSNOVA ZA BOLEZNINO

Kot osnova za nadomestilo za čas bolezni (boleznino) se upoštevajo vsi deleži enako kot za pokojnino, razen drugi prejemi pod tč. 4.

Službi za sistem in obračun OD



Lovci se na koroškem turističnem tednu vsako leto izkažejo

KS MEŽICA:

CESTA DO MEJNEGA PREHODA REHT SEPTEMBRA

Kljub letnim dopustom so se avgusta v Mežici sestali predstavniki krajevne skupnosti in PTT podjetja iz Maribora. Sporazumeli so se, da bodo zato, da bodo čimprej uredili elektronsko telefonsko centralo in telefonske linije, monterjem PTT podjetja iz Maribora pomagali tudi vojaki. Predstavniki mariborskega PTT podjetja so seznanili Mežičane, da imajo za ureditev razvodnega omrežja v KS Mežica rezerviranih 15.000 din. Prav tako pa so zagotovljena sredstva za ureditev nove telefonske linije proti Volinjaku.

Prve dni septembra bodo končno pričeli asfaltirati cesto, ki povezuje Mežico z mejnim prehodom Reht. Dela, ki jih že dve leti izvaja HPH Velenje, bodo v celoti veljala okrog 100 milijonov din, je povedal Marjan Vončina, predsednik sveta KS Mežica.

pripravili temelje za avtobusno postajališče. Do konca leta pa bodo še asfaltirali nekatera cestna križišča in odcepe v središču vasi, saj imajo za ta dela že zagotovljena sredstva pri skisu.

KS LEŠE:

LEŠE TELEFONSKO UREJENE

Da so Lešani res prijetni, predvsem pa gostoljubni ljudje, nedvomno vedo vojaki in monterji PTT podjetja iz Maribora, ki so julija in avgusta v tamkajšnji krajevni skupnosti montirali novo telefonsko linijo s Prevalj do Leš in do 11 leških kmetij.

Tajnik Gregor Burjak je povedal, da so 26 interesentom obljubili telefon šele v jeseni. Prav zaradi gostoljubnosti in domačnosti pa so ga dobili že avgusta.

KS KOTLJE:

Z NOVIM ŠOLSKIM LETOM ODPRT TUDI VRTEC

»Gradnja in ureditev novega otroškega vrtca v Kotljah je te dni že tako daleč, da že lahko rečem, da bo vrtec sprejel prve malčke v novem šolskem letu. Uradna otvoritev vrtca bo zadnje oktobrsko nedeljo, ko bomo krajanje hotuljske krajevne skupnosti praznovali svoj krajevni praznik,« je 12. avgusta dejal Karel Polanc, predsednik sveta KS Kotlje.

Kljub prizadevanju in zagotovljenim sredstvom, pa Hotuljci še vedno niso pričeli z ureditvijo avtobusnega postajališča pri Šrobu na Brdinjah. In sicer zato, ker celotni prostor na Brdinjah, kjer je predvidena tudi blokovna gradnja, še ni urbanistično urejen.

F. Rotar

KS ŠENTANEL:

POLETI NI ČASA ZA SESTANKOVANJE

Tako kot lani so tudi letošnje poletje v KS Šentanel imeli težave zaradi odsotnosti kmetov-delegatov, saj sta bili kar dve seji skupščine KS na robu sklepčnosti. Delegat tamkajšnje krajevne skupnosti pa se ni udeležil tudi dveh sej skupščine občine Ravne.

»Ker tako ne gre, smo delegate ponovno opozorili za njihove delegatske dolžnosti,« je povedal Peter Plevnik, tajnik KS Šentanel.

So pa letos na Šentanelu precej postorili na komunalnem področju. S pomočjo lokalnih delovnih akcij, ki so jih organizirali in se jih udeležili predvsem mladi Šentanelci, so že delno obnovili ograjo okrog pokopališča in

privni, so svečano končali elektrifikacijo zadnjih šestih kmetij na Ludranskem vrhu nad Črno. Tako so Črnjani dobili še eno bitko z zaostalostjo, saj so končno uspeli elektrificirati vse kmetije na področju KS Črna. Tajnik Stanko Kordež je povedal, da so celotna dela veljala 1.400.000 din, in da bi veljala mnogo več, če ne bi levji delež prispevali tamkajšnji kmetje in Lesna Slovenj Gradec, TOZD gozdarstvo Črna.

Na pobudo občinskega odbora ZB NOV Ravne so avgusta na zgornjih Končnikovih travnikih v Topli, kjer je 1941. leta stekla zibelka koroškega partizanstva, postavili spomenik NOB. Osnutek spomenika, ki so ga iz pohorskega granita sklesali kamnoseki SGP Ingrad, je izdelal arhitekt Franc Mezner z Raven. Jeklene plošče z napis, ki jih je sestavil prof. Janez Mrdavšič, pa so izdelali ravenski livarji. Spomenik NOB v Topli bodo odkrili še ta mesec.

Iz naših krajev

KS ČRNA NA KOROŠKEM:

SPOMENIK NOB V TOPLI IZ KAMNA IN ŽELEZA

Prve dni avgusta so monterji PTT podjetja iz Maribora skoraj po letu dni zamude uredili okrog 550 metrov nove krajevne in medkrajevne telefonske linije od Mušenika do centrale v Črni. Pri izkopih jarkov so jim pomagali tudi vojaki iz Maribora, ki so sicer gradili novo cesto Koprivna—Logarska dolina. Z ureditvijo telefonov pa v črnjanski krajevni skupnosti še niso končali, saj morajo še letos položiti okrog 200 metrov kabla v naselju Rudarjevo.

V okviru 26. tradicionalnega koroškega turističnega tedna in praznovanja krajevnega praznika, ki ga praznujejo vsako leto 13. avgusta v spomin na veliko bitko koroškega bataljona v Ko-

Z D R A V J E

TUŠIRANJE ALI KOPANJE

Nega telesa se prične z vodo, ne oziraje se, ali se človek tušira ali kopa. Čiščenje kože pomeni izpiranje nečiste kožne maščobe, s tem pa odstranjevanje zaščitnega sloja, tudi v slučaju, da uporabljamo le vročo vodo. Dermatologi (specialisti za kožna obolenja) opozarjajo: kdor se preveč kopa, škoduje koži. Koža izgublja preveč maščobe, postane suha, groba in s tem manj odporna proti bakterijam in glivicam.

Kako pogosto se lahko koža pere, je odvisno predvsem od tipa kože. Če je koža mastna, ker proizvaja mnogo loja, je praviloma

Strokovna razlaga pa je naslednja: Toplota in prirodni tlak vode izboljšujeta pretok krvi skozi vene. Kri hitreje cirkulira, arterije se širijo, notranji organi se razbremenijo. To stanje privede do splošne sprostitve in pomirjenja, ugoden občutek »prelije« celo telo.

Če zdravstveno stanje dopušča, je lahko voda za kopanje topla od 35 do 38°C. Dnevno kopanje ne sme biti daljše od 15 minut, sicer se človek počuti mlahav in utrujen. Na večer je delovanje tople kopeli večkrat nasprotno; človek ne more takoj zaspati.



Osvežitev

bolj odporna. Oseba s takšno kožo se lahko kopa ali tušira vsak dan, ker ji izločen loj prepreči, da bi se koža izsušila.

Ljudje z normalno, suho ali zelo občutljivo kožo naj se izogibajo vsakodnevnemu kopanju ali tuširanju. Tudi preveč vroča voda jim škoduje, kajti čim toplejša je voda, tem bolj suši kožo.

Dermatologi se razhajajo v razmišljanju, kaj bolj škodi koži: ali kopanje ali tuširanje. Kopel v kadi ali blago tuširanje, s katerim se jača krvni obtok, je po mišljenju mnogih zdravnikov ugodnejše za kožo kot tako imenovano »masažno« tuširanje, ko močan curek vode dobesedno »bombardira« kožo.

Zdravstveno delovanje kopeli je odvisno od temperature vode.

Topla kopel

Mnogi trde, da topla voda oziroma kopel »ohlaja« jezo in osvobaja odvečnih skrbi.

Vroča kopel

Vroča kopel blaži bolečine, zmanjšuje napetost mišic, povečuje znojenje in deluje preventivno proti povečanemu izločanju mlečne kisline v mišicah (proti »muskelfibru«).

Ampak, pazite! Vroča kopel odzema energijo in izčrpa telo! Naval krvi v glavo preprečite, če si na čelo položite hladen obkladek. Posebno previdni morajo biti ljudje s povišanim krvnim pritiskom, ljudje s spremembami v krvotoku in nervozni.

Kako pripravite kopel?

Kad napolnite z vodo, toplo okrog 37°C. Potopite se vanjo in dodajajte toliko vroče vode, da lahko še brez težav vzdržite. Vzdržujte temperaturo na tej višini. Ležite popolnoma sproščeni, iz vode sme gledati le glava. Nalosite jo na zavarovano blazino. V kadi ostanite (po potrebi in vzdržljivosti 2—20 minut. Zatem

se hitro stuširajte s hladno vodo in čvrsto odrgnite z brisačo.

Hladna kopel

Hladna kopel osvežuje in krepi odpornost organizma proti boleznim. Znižuje tudi povišano telesno temperaturo. Da bi pravilno izvedli to »skandinavsko« kopel, se najprej segrejte z vročim rastlinskim čajem, s tuširanjem z vročo vodo ali z vročo parno kopeljo. Takoj zatem se spustite v kad, polno hladne vode iz vodovoda.

Najprej boste trepetali od mraza, a zatem sledi občutek ugodja.

Če boste spet pričeli trepetati, pojdite iz kadi in se dobro otrite z brisačo.

V hladni kopeli ostanite 2—3 minute. Okrepili se boste in čim-pogosteje jo boste izvajali, tem odpornejši boste proti mnogim obolenjem.

Hladne kopeli ne priporočajo osebam s povišanim krvnim pritiskom, težjim bolnikom in nervoznim.

Temperatura kopeli naj bo okrog 18°C.

Referat za zdr. vzgojo

Jezik naš vsakdanji

NATANČNOST IZRAŽANJA

Od pravil dobrega jezikovnega sloga smo v Informativnem fužinarju obravnavali že jezikovno pravilnost, besedno čistost, jasnost in jedrnatost. Danes nekaj o natančnosti, potem pa nam ostanejo še nazornost, naravnost in primernost izražanja.

Če se hočemo natančno izražati, moramo zanesljivo poznati besedišče, dobro pa je tudi, če imamo razvit čut za pomenske odtenke besed in njihovih zvez.

Posebno važno je, da pravilno izbiramo glagole, samostalnike in pridevnike. Pri teh besednih vrstah opažamo posebno v zadnjem času neupravičen pomenski premik, ki škoduje slogu, predvsem pa zmanjšuje natančnost izraza.

Dobrava

Dobrava je gozd, ne pa livada ali poljana, kot večina misli.

Graditi, gradnja, izgraditi, izgradnja

Graditi pomeni v slovenščini isto kot ograditi (ograditi vrt).

Glagol graditi v pomenu zidati, delati, snovati smo si izposodili iz srbohrvaščine, prav tako samostalnik gradnja, izgradnja. Ker imata širši pomen kot zidava (zidava — zidarska dela, gradnja — celotna zunanja in notranja izdelava poslopja), bi ju v slovenščini le težko pogrešili, pa čeprav sta srbohrvatizma. Bolje je, če ju ne uporabljamo, kadar lahko z drugo besedo pojave natančneje opredelimo. Rekli bomo: rast telesa (ne gradnja), idejna trdnost (ne zgrajenost), ustvariti si svetovni nazor (ne graditi, izgraditi).

Moči, morati

Morati — pomeni biti prisiljen nekaj storiti.

Moči — izraža nekaj, kar je odvisno od možnosti, okoliščin in naše volje. Npr.: Ne morem priti na obisk, ker moram na sejo.

Mreža, omrežje

Mreža — pletivo (ribiška mreža) Omrežje — urejena razvejana dejavnost, napeljava, organizacija (trgovinsko, telefonsko, cestno omrežje itd.).

Nahajati

Pravilni pomen: večkrat najti (te rude nahajamo na Kavkazu), ne pa biti, ležati, stati (učeneec se nahaja v šoli).

Območje, področje

Območje — kraj (krajevno območje)

Področje — delo (delovno področje)

Parobek

Parobek je štor, panj, ne pa rob

Posredovati, posredovanje

Posreduje lahko samo tretja oseba, npr. pri nekom za nekoga. Raba besede v pomenu posredovati nekaj (posredovali bomo slovenski film) je napačen.

Povod, vzrok

Povod — priložnost (povod za prvo svetovno vojno je bil atentat na prestolonaslednika Ferdinanda)

Vzrok — razlog (vzrok prve svetovne vojne so bila notranja politična in socialna vprašanja v avstro-ogrski monarhiji)

Proizvajati (producirati), proizvodnja (produkcija)

Besedi sta na mestu, če gre za mehanični proces (v tovarni — industrijsko blago). Če gre za organskega, je raba napačna (kmet redi živino, goji sadno drevje, prideluje krompir; ne proizvaja).

Rabiti, potrebovati

Rabimo in uporabljamo to, kar že imamo (noge mi ne rabijo več), potrebujemo pa tisto, česar še nimamo (potrebovali bi konja).

Strmeti, stremeti

Strmeti — gledati v daljavo
Stremeti za čim — gnati se, prizadevati si za kaj, truditi se

Število, številka

Številka — pisno znamenje za število (kot je črka znamenje za glas). Pridevnik za številko je številčen, za številko pa številčen.

Usluga, storitev

Za uslugo je bistveno, da je storjena zastonj (narediti uslugo).

Raba besede usluga za plačano storitev je napačna.

Delaven, deloven

Delaven — tisti, ki dela (je marljiv, priden)

Deloven — nekaj v zvezi z delom (delovna obleka, delovno ljudstvo)

Kovinski, kovinarski

Kovinski — predmet, če je iz kovine

Kovinarski — nekaj v zvezi s kovinarsko stroko (kovinarski oddelek)

Natančen, točen

Npr.: Naš računovodja je zelo natančen, nikoli pa ni točen.

Opravičen, upravičen

Opravičen — tisti, ki se opraviči ali kaj opraviči

Upravičen — tisti, ki ima pravico do česa

Npr.: Opravičil se je, zato je njegova odsotnost upravičena.

Ostali, drugi

Ostali — tisti, ki so še ostali (za umrlim, ostanki v trgovini)

Pismen, pisen, pisan

Pismen (pismèn) je izpeljanka iz samostalnika pismo (pismo kot

oblika sporočila in kot pisava). Nanaša se:

a) za stalno obliko sporočila (pismeni stiki, pismena izjava)

b) na zmožnost branja in pisanja (nepismen človek)

c) na napisano kot nasprotje ustnega (obrniti se na koga pismeno, pismeni izpit)

Pisen je izpeljanka iz glagola pisati. Ima tele pomenske odtenke:

a) ki je pisan (pisno sporočanje)

b) ki se piše (pisani ali knjižni jezik)

c) ki je namenjen za pisanje (pisni zanki, pisne vaje)

č) ki nastopa pri pisanju (pisne napake, pisne navade, pisni izdelki)

Pisan uporabljamo:

a) kot trpni deležnik glagola pisati (pisana pravica, pisana beseda)

b) kot pridevnik s pomenom pester (pisana ruta, pisane rože)

Razborit

Pravi pomen tega pridevnika je bister, razumen, ne pa bojevit, razigran.

(Po Vera Remic-Jager:

TUJE REVIEJE V STROKOVNI KNJIŽNICI

1. Asea Journal
2. Analytical Chemistry
3. Analyst
4. Applied Spectroscopy
5. Archiv für das Eisenhüttenwesen
6. TM Technischen Messen
7. Bänder Bleche Rohre
9. Bohren — Sprengen — Räumen
10. BBC — Nachrichten
11. Brandschutz
12. Brennstoff Waerme Kraft
13. British Foundryman
14. Britisch Journal of Nondestructive Testing
15. Computer Woche
16. Continentaler Stahlmarkt
17. Computer Weekly
18. Data Processing Digest
19. Defektoskopija
20. DIN Mitteilungen
21. Draht
22. Draht Welt
23. Elektor
24. Elektronics
25. Elektroanzeiger
26. Elektronik
27. Elektronik Schau
28. ETZ Elektrotechnische Zeitschrift
29. Elektrowärme
30. Energietechnik
31. Engineering Fracture Mechanics
32. Feinwerktechnik und Messtechnik
33. Foundry Trade Journal
34. Foundeur D'Aujourd'hui
35. Fördern und Heben
36. Fresenius Zeitschrift für Analytische Chemie
37. Gas Wärme International
38. Giesserei
39. Härterei Technische Mitteilungen
40. Hutnicke listy
41. Hutnik
42. Holz als Roh- und Werkstoff
43. Hob Die Holzbearbeitung
44. ICP Information Newsletter
45. IEEE Transactions on Magnetics
46. International Journal of Fracture
47. Journal of Chromatographic Science
48. Konstruktion
49. Kuznečno štampovočnoe proizvodstvo
50. Kohaszat Banyaszati es Kohaszati Lapok
51. Lagern und Fördern
52. Litejnoe proizvodstvo
53. Marketing Journal
54. Maschinenbautechnik
55. Machines Moderne
56. Materialprüfung
57. Material und Technik
58. Materials Evaluation
59. Metal Bulletin
60. Metal Bulletin Monthly
61. Metalurg
62. Metalovedenie i termičeskaja obrabotka metalov
63. Metal Progress
64. Metal Finishing
65. Metals Technology
66. Metalurgia (and Metal Forming)
67. Management Zeitschrift
68. Modern Casting
69. NDT — international
70. Neue Hütte
71. Nachrichten Elektronik
72. Ogonjek
73. Österreichische Feuerwehr
74. Ölhydraulik und Pneumatik
75. Physics Today
76. Praktische Metallografie
77. Qualität und Zuverlässigkeit
78. Refa Nachrichten
79. Radex Rundschau
80. Regelungstechnik
81. Revue de Metallurgie
82. Regelungstechnische Praxis
83. Referativni žurnal — Metallurgija
84. Scandinavian Journal of Metallurgy
85. Schweissen und Schneiden
86. Soviet Journal of Nondestructive Testing

S KNJIŽNE POLICE

DOMAČA DELA

Titova poslednja bitka, CZ, Lj., 272 str. 800 din.

Knjiga prikazuje, kako se je Jugoslavija poslovila od svojega največjega moža in kako se je ob njegovi smrti poklonil ves svet državniku, ki je sooblikoval usodo našega stoletja.

Se bolj kot na pisani besedi je težišče knjige na bogatem slikovnem gradivu, ki ponekod bolj pretresljivo kot besede priča o dogodkih tistih 127 dni, ki jih označujemo s »Titovo poslednjo bitko.«

Tone Škarja, Everest, potopis. CZ, Lj., 344 str. 800 din.

Tone Škarja je bil vodja jugoslovanske alpinistične odprave, ki je leta 1979 dosegla najvišji vrh na našem planetu — Everest v Himalaji.

Knjiga je zasnovana na dnevniških zapisih, opremljena s številnimi fotografijami, risbami, podatki o vseh dosedanjih odpravah na Everest.

Minka Krvina, Deklica s konji, CZ, Lj., 104 str. 80 din.

To je povest o nedorasli deklici, ki zadnje dni vojne spremlja partizane, ki se vračajo čez Slovenijo na Hrvaško. Na poti doživi vse posledice vojne: ruševine, mrlič, izžrpanost..., vendar se povest konča optimistično. Vsekakor dobrodošlo branje za mladi rod.

Anton Polenec, Življenje v gorah, informativna slikanica, MK, Lj., 16 str. 90 din.

Slikanica je namenjena otrokom. Pripoveduje pa o življenju v gorskem svetu, o živalih in rastlinju, o dolgih zimah, prepadih in meliščih, skratka, o nevarnostih in lepotah na težje dostopnih višinah.

PREVODI

David Weiss, Harvey, življenjepisni roman, ZO, Mb., 505 str. 620 din.

Harvey je bil nenavaden zdravnik, ki je odkril krvni obtok. Ne-

dvomno je sodil med najbolj razgibane duhove svojega časa (1578—1657). V zdravnikova razmišljanja je ta mož predirljivega duha vpeljal prirodoslovna stališča in zavrget srednjeveška razglabljanja.

Weiss je napisal sodoben roman o človeku, ki ima v medicini častno mesto.

Izbrana pisma Louisa Adamiča, korespondenca, CZ, Lj., 474 str. 450 din.

Pričujoči izbor dvestotih Adamičevih pisem, odposlanih na vse strani sveta v vseh obdobjih pisateljevega življenja, je po svojem obsegu in namenu prvi te vrste pri nas. V pismih se nizajo Adamičeva razmišljanja o dogodkih, ki so pretresali svet in Ameriko.

Šele v pismih Adamič prav zaživi kot človek z vsemi svojimi prednostmi in pomanjkljivostmi, razkriva se nam kot človek širokega obzorja, velike srčne kulture in predvsem kot borec za lepši svet.

Benesh Hoffmann in Helen Dukas, Einstein, življenjepis, ZO, Mb., 245 str. 400 din.

Knjiga se zdi posebno zanimiva za bralca, ki je strokovno vsaj deloma podkovan. Tako bodo po njej radi segali tehnično izobraženi ljudje, pa tudi drugi.

Življenjska zgodba znanstvenika je prikazana tako, da iz nje lahko razberemo bistvo človeka in njegove znanosti.

Graham Greene, Človeški faktor, vohunski roman, MK, Lj., 340 str. 470 din.

Angleški pisatelj G. Greene velevja za enega največjih sodobnih mojstrov napetih filozofsko-psiholoških romanov, pogosto s srhljivimi zapletmi, ki segajo v skrivnostni svet vohunstva ali kriminalistike.

Tudi slednja knjiga vsebuje vse njegove odlike: izvrstno komponirana fabula, pretanjen humor, učinkovite poante.

(Po Knjigi 81)



Nagib

REKREACIJA IN ŠPORT

PLAVANJE

V Ljubljani je bilo 1. in 2. avgusta državno prvenstvo za pionirje A (10—12 let). Na njem so fužinarjevi plavalci dosegli naslednje rezultate:

Mattersdorferjeva je bila prva na 400 m mešano in tretja na 200 m hrbtno, ženska štafeta 4 × 100 m mešano pa je bila 2.

V Splitu je bilo od 31. 7. do 2. 8. 1981 državno prvenstvo za po-



Bi?

sameznike. Od naših plavalcev je postal dvakratni državni prvak Miran Kos na 100 in 200 m hrbtno. Druga mesta so osvojili: Marta Kos na 400 m mešano in 200 m delfin, Cesnikova na 100 m hrbtno in ženska štafeta 4 × 100 m mešano, tretji pa so bili: Ambrož na 200 m hrbtno, Cesnikova na 200 m hrbtno, Miran Kos na 200 m mešano in moška štafeta 4 × 100 m mešano.

V Trbovljah je bilo 8. in 9. 8. 1981 republiško prvenstvo za starejše pionirje (12—14 let.) Med našimi je bila Erika Sovinc 1. na 100 in 200 m prsno in 100 m hrbtno, 2. pa na 200 m mešano. Saša Slemnik je bila 3. na 100 m kravl.

Na balkanskem prvenstvu za mladince je bil Ambrož 2. na 100 m in 200 m hrbtno.

v celoti podrejena razstavnim pravilom FIP. V tej skupini so bile tudi zbirke razstavljalcev iz nebalkanskih držav z balkansko tematiko.

Razstavne vitrine velikosti 100 × 120 cm so sprejele 18 albumskih listov standardnega formata. Izdelan je bil tudi simboličen emblema razstave — drevo s šestimi koreninami na zemljevidu Balnakan ter nalepnice, prav tako z motivom emblema, in prospekt razstave.

Srečanje balkanskih filatelstov je bila zares uspešna prireditve.

f. u.

ALPINIZEM

Od 20. do 28. julija so imeli alpinisti AO Ravne in AS Prevalje letni alpinistični tabor v Durmitorju. Kljub slabemu vremenu je osmim alpinistom uspelo opraviti 28 vzponov v stenah Terzinega bogaza, Medjeda, Zubcev, Pleče in Badijerne. Splezali so štiri prvenstvene smeri: Koroška smer (ocena VI, Janet-Ježovnik), Polhova smer (ocena IV+, Golob-Ježovnik, Janet-Kodrin), smer »Čmrlj« (ocena IV—, Janet-Kaker), Jubilejna smer (ocena V—, Kodrin-Štornik).

Navezi Janet-Kodrin in Golob-Ježovnik pa sta preplezali tudi prvenstveno direktno in desno varianto Zasavske smeri v Terzinem bogazu. Špiler in Ježovnik

sta poskušala preplezati tudi izredno težaven skrajni desni stebel v Terzinem bogazu, vendar sta se morala po treh raztežajih obrniti zaradi vremenskega preobrata.

Udeleženci tabora pa so opravili tudi pristope po nadelanih poteh na skoraj vse okoliške vrhove: Bobotov kuk, Medjed, Terzin bogaz, Soho.

Tabor je bil postavljen v dolini Lokva na višini 1850 m, kjer so ugodni pogoji za taborjenje (voda, pastirski stan, relativna bližina sten).

Glavnemu cilju, južni, še nepreplezani steni Prutaša, pa so se alpinisti zaradi izredne oddaljenosti morali odreči.

Vojko Kaker

KOROŠKI KINEMATOGRAFI V SEPTEMBRU

Koroški kinematografi Črna, Zerjav, Mežica, Prevalje, Ravne na Koroškem, Dravograd in Slovenj Gradec bodo predvidoma predvajali naslednje filme:

HOTEL DRAKULA, nemška grozljivka — do 6. 9.

SAG ALI PO SLEDI HČERKE, japonska kriminalna — do 6. 9.

DAMA IN NJENA NEČAKINJA, nemška erotična komedija — do 6. 9.

KAKO IZGUBITI ZENO IN NAJTI LJUBICO, italijanska ljub. komedija — do 7. 9.

VELIKI ROP ZLATEGA VLAKA, angleška pustolovska komedija — do 9. 9.

ZGEČKLJIVE ZGODBE, nemška komedija — do 9. 9.

MESEC, ameriška melodrama — od 1. do 15. 9.

AFERA CONCORD, italijanski pustolovski film — 3. do 15. 9.

NAJVEČJE MASČEVANJE BRUCEA LEA, hongkonški karate film — 3. do 16. 9.

KVADROFENIJA, angleška mladinska drama — 3. do 16. 9.

VOJNA POLICIJA, francoska kriminalna — 9. do 27. 9.

CIRKUS Z JERRYEM, ameriška komedija — 10. do 22. 9.

PRIHAJA JEZDEC, ameriški moder- ni vestern — 10. do 23. 9.

KAPETAN MASČVALEC, ameriški pustolovski film — 10. do 23. 9.

EMANUELA, francoska ljubezenska drama — 9. do 27. 9.

MOČNI IN ZLOČINCI, ameriška politična srihljivka — 10. do 23. 9.

MEŠCAN KAZBAH, avstrijska politična drama — 10. do 27. 10.

MOČAN PEKINŠKI ČLOVEK, hongkonški pustolovski film — 16. 9. do 4. 10.

NOROSTI V KAMPU, ameriška barvna komedija — 17. 9. do 5. 10.

KAGEMUSA, SENCA BOJEVNIKA, japonski zgodovinski spektakel — 17. 9. do 4. 10.



Kritičnost

KRAMER PROTI KRAMERJU, ameriška drama — 17. 9. do 3. 10.

LETO STRAHU, ameriška grozljivka — 22. 9. do 5. 10.

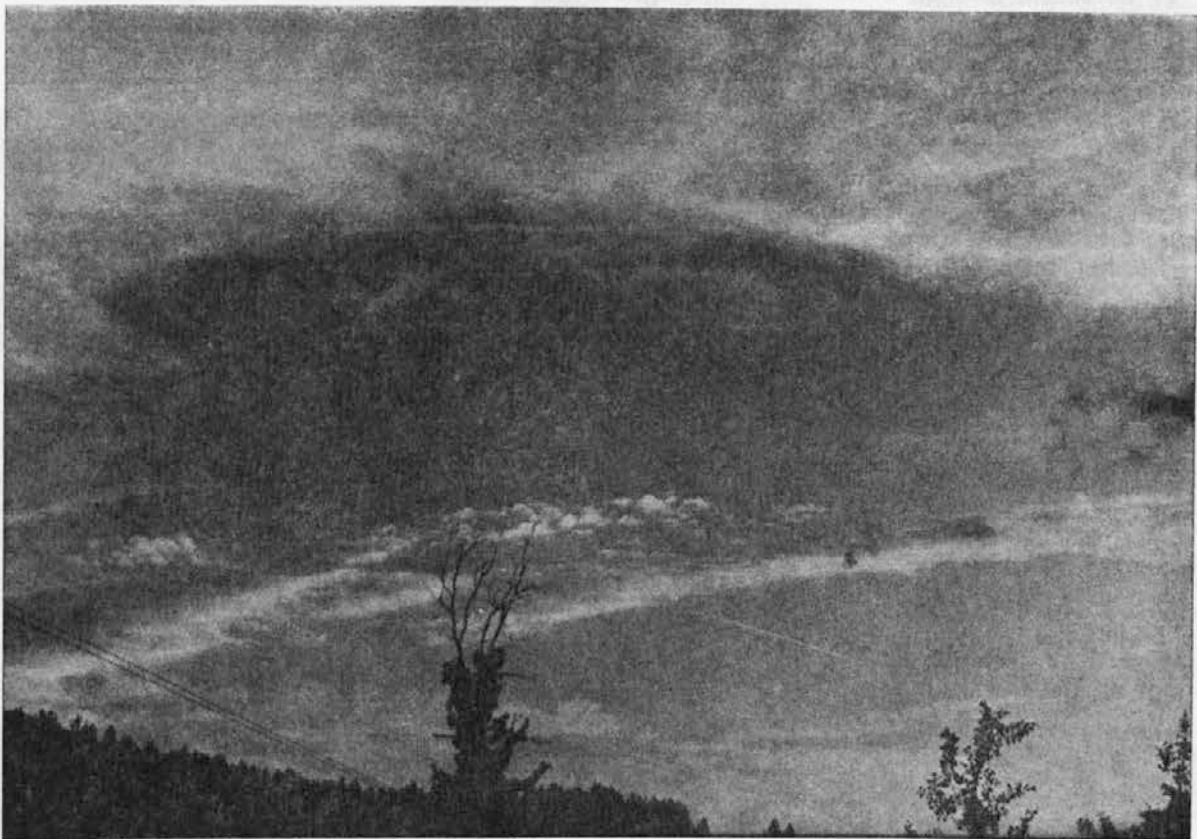
ARTISTI IN MODELI, ameriška komedija — 23. 9. do 6. 10.

VSI GREMO NA SMUČANJE, francoska barvna komedija — 24. 9. do 8. 10.

PETER IN NJEGOV ZMAJ, ameriški otroški film — 24. 9. do 8. 10.

TEK JE MOJE ŽIVLJENJE, ameriška drama — 24. 9. do 8. 10.

Koroški kinematografi Prevalje



Nebo žari

ZA VROČE IN DEŽEVNE DNI

Stanislav Rodionov

V KISLEM ZELJU

»Vedel sem, da bo Dimka enkrat to vprašal. No, še sanjalo se mi ni, da bo vprašal na takem mestu. Viktor Semjonovič je povabil mojo družino na sobotne pelmene.

Nepoučenim se ta izjava lahko zdi nekako šifrirana. Torej tako. Viktor Semjonovič je moj šef. Poziv v goste pomeni, da bom postal načelnik oddelka. Pelmeni pa so testene torbice, napolnjene z mesom in kislim zeljem.

Sedli smo za mizo. Nepoučenim bo tudi to nerazumljivo. Torej tako. Viktor Semjonovič, skrit za očali, opazuje mojo ženo, mene si je že v pisarni dobro ogledal. Njegova žena me gleda izpod levega kodra, ki ji je padel prek desnega očesa. Moja žena opazuje pelmene na svojem krožniku, češ — preveč so jih nadevali. Jaz ocenjujem polno čašo, kot da sem v skrbeh, ali bom mogel vse popiti. Dimka nič ne opazuje, ampak je že drugi pelmen. »No,« hoče začeti gostitelj.

»Oče,« ga prekine moj Dimka, »kako pridejo otroci na svet?«

Vsi smo se nasmehlili. Nepoučenim tudi to ne bi pomenilo nič. A stvar je takšna: Viktor Semjonovič se je nasmehnil nenadno mu dani priložnosti, da bi preveril domišljijo svojega bodočega načelnika oddelka. Nasmehnil sem se iz strahu, da ne bi odpovedal v dokazovanju iznajdljivosti. Ženske so se raztreseno nasmihale, ker niti one niso točno vedele, kako pridejo otroci na svet.

Takoj sem zavrgel možnost materialističnega pristopa in se lotil bolj utečene poti.

»Otroci, sinko, se dobe v zelju.«

»V kašnem zelju?«

»V navadnem modrem zelju.«

»V trgovini?«

»Zakaj v trgovini? V vrtu.«

»Tudi mene ste našli v zelju?«

»Se razume.«

»Oče, ampak mi nimamo vrta!«

»Paaa... našli smo te v kolhoznem zelju.«

»Kaj pa sem delal tam?«

»Sedel si na zeljnati glavi in grizljal list.«

»No, daj! Od kod mu zobje?«

ni strpela žena.

Vsi razen Dimke so se nasmehlili. Nepoučenemu bi se to zdelo čisto naravno. A ni. Viktor Semjonovič se je smehljaj. Očitno je razmišljaj, kakšnega načelnika oddelka bo imel. Njegova žena si je zamišljaj Dimka na zeljnati glavi. Moja žena se je nasmihaj, da bi prikrija svoj bes name. Jaz sem se smehljaj, misleč, kako bi se rešil iz nerodnega položaja. In izvlekel sem se:

»Sine, pomešaj sem zelje. Otroci se ne dobe v svežem zelju, ampak v kislem.«

»Tudi mene ste našli v kislem?«

»Kaj pa si ti boljši od drugih?«

»V zelju iz trgovine?«

»Seveda, saj veš, da ga mi ne kisamo.«

»V čem je tam zelje?«

»V sodih.«

»In jaz sem sedel v sodu?«

»Gotovo. Kaj je čudnega v tem?«

»Brez obleke?«

»No, v plenica...«

»Sedel sem v slanici?«

»Kdo še pušča novorojenčka sedeti v slanici!?« spet ni zdržala moja žena. Vsi so se smehljajali. Znova moram pojasniti: Viktor Semjonovič očitno zato, ker me je preziral. Njegova žena zato, ker nismo jedli pelmenov in bodo ostali še za večerjo. Moja žena se je nasmihaj, misleč na bedaka, s katerim se je poročila. Jaz sem se smehljaj, zadržujoč se, da bi pod mizo ne tresnil Dimke z nogo.

»Oče, kako pa otroci pridejo na svet tam, kjer zelje ne raste?«

»Kje pa zelje ne raste?«

»Na polarnem krogu.«

»No, tja kislo zelje vozijo.«

»V čem?«

»Gotovo v cisternah.«

»Tudi otroke vozijo v cisternah?«

»Daj, ne melji več!« je planila moja žena. Nihče se ni nasmehnil. To pomeni naslednje: Viktor Semjonovič je zamišljajno gladil svojo bradico. Njegova žena je zamišljajno brskala po zelju na svojem krožniku. Moja žena je streljala s pogledi vame. Jaz sem sedel kisel, kot da sem se prenajedel tega kislega zelja. Dimka pa je že pripravljaj na-



Planinci, ki so 22. 7. 1981 na Uršlji gori zabetonirali ploščo

ZAHVALA

Zahvaljujem se Društvu upokojencev Ravne, ki se me je spomnilo ob mojem 101. rojstnem dnevu in mi pripravilo lep sprejem in obdaritev. Preživel sem prijeten popoldan v družbi odbornikov, za kar sem jim še posebej hvaležen.

Mirko Roženek

ZAHVALA

Ob boleči izgubi naše ljube, drage mame **Rafaële Obreza** se iskreno zahvaljujemo vsem sosedom, sorodnikom, prijateljem in znancem za izrečena sožalja, darovano cvetje in vence. Zahvaljujemo se g. župniku za pogrebni obred in govor, pihalnemu orkestru, praporščakom društva upokojencev in socialistične zveze. Zahvaljujemo se vsem sodelavcem za darovano cvetje in vence. Hvala vsem, ki ste jo v tako velikem številu spremljali na njeni zadnji poti.

Zalujoči: hčerka Rafaela, sinovi Jože, Viktor in Drago z družinami in drugo sorodstvo

ZAHVALA

Ob izgubi drage mame **Ane Pešičer** se vsem sodelavcem PK kovačnice in TOZD SGV zahvaljujemo za darovano cvetje.

Zalujoči: sinova Tomaž in Štefan z družinama

ZAHVALA

Vsem, ki ste našemu dragemu možu, očetu, sinu in bratu **Jožetu Sušniku** darovali cvetje, se z besedami, pesmijo in godbo poslovili od njega in ga pospremili na zadnji poti, najlepša in iskrena hvala.

Zalujoči: žena Anica, sinova Jože in Bernard z družino, hčerki Irena in Anica z družino, mama Justina, sestra Vida in ostalo sorodstvo

PREGOVORI

O kresni se dan obesi.
Smrtna ura je skrita, smrt pa gotova.

Suša en kos kruha sne, moča pa tri.

Tam, kjer je čas, se ura ustavi.
To se bo zgodilo, kadar bo nedelja v petek.

Vprašala bodo stara leta, kaj so delala mlada.

Vreme nosi svoje breme.

Vsaka reč le en čas trpi.

ZAHVALA

Ob izgubi našega dragega **Ivana Štrikarja** se najlepše zahvaljujemo dr. Sušniku in vsem drugim zdravnikom za zdravljenje, ZB Ravne, g. župniku in kaplanoma za pogrebni obred, pevcev in vsem, ki so darovali vence in cvetje ter ga tako množično spremljali na njegovi zadnji poti.

Zalujoči: žena Apolonija, otroci, vnuki in pravnuki



Andrejček, Mojca in Bojan

Izdaja delavski svet Zelenarje Ravne kot 14-dnevnik v nakladi 5500 izvodov.

Ureja uredniški odbor: Jože Gruđen, Sead Karadža, Tomaž Kern, Marjan Kolar, Olga Radovič

Glavni in odgovorni urednik Marjan Kolar
Telefon 861 131, int. 304

Tiska CGP Večer, Maribor
Glasilo je po 7. točki 1. odst. 36. čl. zakona o obdavčenju proizvodov in storitev v prometu (Uradni listi SFRJ, št. 33/72) in mnenju sekretariata za informacije SRS št. 421-1/72 prosto plačila prometnega davka

Fotografije za to številko so prispevali: S. Jaš, V. Čibron, F. Rotar in oddelek za informiranje.